12/2021
01/2022

SK

ROČNÍK 5 / ČÍSLO 12/2021 - 01/2022 / 0,80 €
WWW.RKMAGAZIN.SK

Hlas, ktorý nemlčí

RK MAGAZÍN

ISSN 2585-7916

ZIMNÉ DVOJČÍSLO

ROZHOVOR

Opýtali sme sa vydavateľa

→ Strana 16

PRÍBEH

Skauti a svetlo z Betlehemu

→ Strana 32

TVÁR ČÍSLA

Z medovníkov tvorí umelecké diela

Medovníky nie sú len predvianočnou záležitosťou, hovorí Anna Šenkeríková.

→ Strana 26

Inštitút RK je občianske združenie, ktorého cieľom je rozvoj mesta Ružomberok a liptovského regiónu. Hlavným cieľom Inštitútu RK je pomoc rozvoju mesta Ružomberok a vykonávať činnosti zamerané na vytvorenie koncepcie a vízie rozvoja mesta a regiónu, čomu sú podriadené aj ďalšie ciele združenia. Podporujeme aj tieto aktivity:

Fullove dni

Mestský študentský parlament

Liečebno-výchovné sanatórium

Ružomberčania fotografujú

Beh na Malinné

MFK Ružomberok - ženy

Chess fest

Letný tábor

Večerný beh

Divadelné štúdio RosArt

Lezecká stena

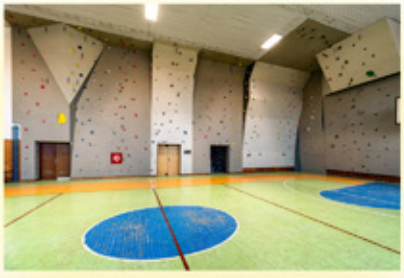

Diskusné fórum LEP

fb.com/institutrk

Robo Kolár
predseda Inštitútu RK

www.institutrk.sk

Z obsahu

SPRAVODAJSTVO — 4
Za nedávnymi požiarmi sú bezdomovci a zima

TÉMA — 12
Architekti predstavili projekt revitalizácie Kalvárie

REPORTÁŽ — 20
V Trojlístku chutí najviac meteník

KULTÚRA — 29
Ocenili ružomberských divadelníkov

KOMENTÁR — 31
Za slobodné vysoké školy

HISTÓRIA — 36
Premeny ružomberskej synagógy

ŠPORT — 48
Marté Graysová: Naším cieľom je vyhrať všetko!

RK Magazín, 12/2021 - 01/2022, ročník V., mesačník, 2. 12. 2021
Adresa redakcie: Madačova 1/A, 034 01 Ružomberok
Email: redakcia@rkmagazin.sk
Web: www.rkmagazin.sk
Telefón: + 421 908 918 768
Šéfredaktor: Miroslav Parobek - poverený vedením redakcie
Zástupkyňa šéfredaktora: Anna Zábojníková
Redaktori: Nikola Marhefková, Samuel Kozolka
Dizajn, Grafika, web: Jaroslav Moravčík
Vydavateľ: R PRESS, s.r.o., Madačova 1/A, 034 01, Ružomberok IČO: 51 058 316
Riaditeľ vydavateľstva: Miroslav Parobek
Redakčná rada: Boris Kudlička (čestný predseda), Norbert Gašaj (predseda), Ján Benčík, Robert Chmúra, Mário Kučerka, Ján Kuráň, Fedor Polóni, Alžbeta Rajtková, Ivan Rončák
Inzercia: Jaroslav Moravčík, + 421 908 595 591, inzercia@rkmagazin.sk
Predplatné: RK Magazín si môžete predplatiť v elektronickej podobe na inzercia@rkmagazin.sk
Tlač: Petit Press, a.s.
Registračné čísla: EV 5573/17, ISSN: 2585-7916
Uzávierka: 26. 11. 2021

Autorské práva ma vydavateľ. Bez písomného súhlasu vydavateľa je zakázané akékoľvek použitie časti alebo celého diela, najmä rozširovanie, rozmnožovanie, akýmkoľvek spôsobom, mechanickým alebo elektronickým, v slovenskom alebo akomkoľvek inom jazyku.

Čas pokoja a nádeje

Začal sa advent. Obdobie duchovnej prípravy kresťanov na Vianoce. Čas pokoja a nádeje poznačila aj tento rok celosvetová pandémia koronavírusu. Napriek snahe všetkých zodpovedných spoluobčanov sa ani Slovensko nevyhlo ďalšiemu obmedzeniu pohybu a kontaktov. Opäť skloňujeme cudzojazyčné slovo lockdown a nasadzujeme si rúška, spod ktorých len ťažko vyčítame pocity.

Nastal aj čas pokánia a rozjímania. Zatvorené obchody možno pomôžu obmedziť zhon po konzumnom spôsobe života, pre ktorý často zabúdame na podstatu tohto obdobia. S nádejou očakávame, že radosť a úsmev pocítime aspoň z rozžiarených očí nad respirátormi. Osobné priania, stisky rúk a objatia teraz musia často nahradiť slová či písmo. Práve tie sú však podstatou komunikácie aj žurnalistiky.

V zimnom dvojčísle sme sa o tom porozprávali s naším vydavateľom Róbertom Kolárom. Predstavíme projekt revitalizácie Kalvárie, ale aj šikovnú cukrárku, ktorá z medovníkov tvorí umelecké diela. Dozviete sa, ktorí šikovní ľudia z Ružomberka a dolného Liptova dostali ocenenia v rámci kraja i Slovenska.

Zaujme príbeh betlehemského svetla, ale aj to, že v centre Trojlístok najlepšie chutí meteník. Prečítate si, ako študenti vnímajú November ´89, či rozhovor s americkou posilou ružomberských basketbalistiek.

Milí čitatelia, aj keď pandémia obmedzila naše stretnutia s blízkymi a priateľmi, skúsme precítiť advent a naplniť jeho podstatu. Pripraviť sa na príchod nového obdobia, ktoré prinesie viac radosti.

Príjemné čítanie Vám želá,

Miroslav Parobek
riaditeľ vydavateľstva

Za nedávnymi požiarmi v meste sú bezdomovci

S blížiacimi sa mrazivými dňami hľadajú ľudia bez domova úkryt v opustených budovách. Ich neopatrnosť pri založení ohňa však musia hasiť profesionálni aj dobrovoľní hasiči.

V piatok 29. novembra začala v centre mesta na Mariánskom námestí horieť neobývaná budova. Na miesto prišli nielen profesionáli, ale aj dobrovoľní hasiči z okolitých obcí. Podľa neoficiálnych informácií, ktoré nám potvrdili viacerí Ružomberčania, mali v budove dlhšie prespávať bezdomovci. Už počas predchádzajúceho týždňa bolo totiž vidieť dym v okolí priestorov.

Chceli sa zohriať, spôsobili veľký požiar

Budova sa nachádza oproti Školským schodom. V minulosti v nej predávali elektroniku, slúžila však aj ako pohostinstvo. Požiar schodov a strechy sa napokon podarilo uhasiť a ako potvrdil pre naše noviny Michal Kypus z Krajského riaditeľstva Hasičského záchranného zboru v Žiline, pri prieskume neboli v objekte nájdené žiadne osoby. Príčinou požiaru bola manipulácia s otvoreným ohňom.

Požiar v centre mesta hasili nielen profesionálni hasiči, ale aj dobrovoľníci. Foto: Viktor Mydlo

„Postupným rozoberaním strešnej konštrukcie a hasením skrytých ohnísk sa požiar podarilo po hodine lokalizovať a pred 21. hodinou zlikvidovať," doplnil Kypus s tým, že objekty po požiari ešte hasiči kontrolovali termokamerou.

O tri dni na to smerovali hasiči k rovnakej budove opäť. K požiaru na Mariánskom námestí privolali hasičov pred treťou v noci z nedele na pondelok. Horelo v rovnakej budove, avšak v inej časti.

O udalosti informovali aj ružomberskí policajti. Na dym a plamene upozornil hliadku Ružomberčan. „Dve a pol hodiny po polnoci si totiž všimol, že z neďalekej budovy sa šíri dym a všimol si aj plamene. Hliadka po príchode na miesto našla štyroch mužov. V miestnosti, kde sa nachádzali , horel matrac. Z tohto dôvodu boli na miesto privolaní hasiči, hliadka štátnej polície a bol kontaktovaný aj majiteľ budovy," informoval Roman Jakovič z Mestskej polície v Ružomberku.

„Po príchode bolo zistené, že ide o požiar periny v opustenej budove, kde prebývajú bezdomovci. Pri prieskume bola nájdená v budove jedna osoba, ktorá bola vyvedená na voľné priestranstvo. Všetky osoby, ktoré v opustenej budove prespávali, boli mimo objektu bez zranenia," uviedol Michal Kypus na margo druhého požiaru, ktorý uhasili do desiatich minút.

Do tretice horelo aj na ulici Poľná

O týždeň na to sa rozhorelo aj na ulici Poľná. Mestskú políciu opäť privolali miestni. Dôvodom bolo, že z vedľajšieho neobývaného domu sa šíril dym a mali obavu, aby sa oheň nerozšíril na ich domy. Hliadka na mieste našla jedného z bezdomovcov, ktorý si tam založil oheň, lebo sa chcel zohriať.

„Išlo o 52-ročného ‚squattera' z okresu Ružomberok. Hliadka s mužom prišla do kontaktu aj pred týždňom, keď neoprávnene obsadil inú budovu. Vtedy sa chcel s kamarátom zohriať takým spôsobom, že zapálil matrac," informuje Jankovič.

Dodáva, že pod vplyvom alkoholu obidvaja zaspali a nebyť telefonického oznámenia, na základe ktorého ich tam hliadka našla, mohli sa nadýchať splodín. V obidvoch prípadoch museli bezdomovci objekt opustiť.

Anna Zábojníková

Podľa radnice aj kultúra je na podporu turizmu

Poslanci schválili návrh aktivít mesta Ružomberok hradených z prostriedkov Oblastnej organizácie cestovného ruchu (OOCR) REGION LIPTOV na rok 2022.

V budúcom roku bude Mesto Ružomberok čerpať finančné prostriedky z OOCR REGION LIPTOV v celkovej výške 115 158,40 € na plánované aktivity. Členský príspevok mesta z vybranej dane za ubytovanie je vo výške 112 744,50 EUR, z ktorého môže čerpať 84 558,40 € (čo je 75 percent, 25 percent je určených na prevádzku OOCR) a 30 600 € z dotácie Ministerstva dopravy a výstavby SR.

Poslanci diskutovali o kompromisnom návrhu vedenia mesta a Komisie cestovného ruchu (CR) a kultúry. Najväčšiu čiastku vo výške 45 600 € určili na akcie v rámci Kultúrneho leta, podujatia vo Vlkolínci či festival Fullove dni. Ďalších 35-tisíc eur pôjde na podporu akcií v Hrabove počas letnej a zimnej sezóny a 9 508 eur na opravu multifunkčného ihriska v Čutkove. Ostatné prostriedky smerujú na opravy informačných tabúľ a smerovníkov, terénne úpravy a údržbu turistických chodníkov, cyklotrás, ako aj údržbu značenia a infraštruktúry.

Kultúrne akcie má mesto financovať samo

Návrh obhajoval jeho predkladateľ Michal Lazár, 1. zástupca primátora mesta. „Návrh je výsledkom kompromisu dvoch návrhov. Jeden pripravilo vedenie mesta a druhý komisia. Mesto je koordinátorom kultúrnych aktivít a ušetrí tým prostriedky z vlastných zdrojov, preto navrhujeme v rozpočte nedávať záväzne sumy na jednotlivé akcie, ale uvádzať len celkovú výšku.“

„Vypracovali sme alternatívny návrh, kde by sa aktivity v rámci Kultúrneho leta financovali z vlastných zdrojov mesta a nie z prostriedkov OOCR,“ uviedol poslanec Martin Hromada, predseda komisie CR a kultúry. „Treba pripraviť jasnú koncepciu, ktoré projekty na podporu cestovného ruchu sa budú financovať z mestskej kasy a ktoré z OOCR či iných zdrojov, vrátane eurofondov.“

Poslanci podporili aj aktivity v Hrabove. Foto: Anna Zábojníková

Podporil ho aj poslanec Patrik Habo. „Zdroje, ktoré tu prerozdeľujeme sú z dane za ubytovanie, ktoré boli rekordne najvyššie v našom meste. Zhodnocujú sa o štátnu dotáciu a mali by sa prednostne vracať do cestovného ruchu. Preto som sklamaný, že nedokážeme podporiť rozvojové projekty. Aktivity Kultúrneho leta by sa mali financovať z rozpočtu mesta.“

Projekt cyklochodníka nepodporili

Podľa poslanca Ľubomíra Kubáňa medzi aktivitami absentujú niektoré návrhy, ktoré vzišli z komisie. „Sú tu zaujímavé projekty na podporu cyklodopravy s prepojením Hrabovskej a Čutkovskej doliny, ale aj projekt výstavby vyhliadkovej veže nad sídliskom Kľačno, kde bol skokanský mostík. Treba si určiť priority, ktoré z týchto projektov na podporu cestovného ruchu zaradí mesto na čerpanie grantov a eurofondov v rámci Plánu obnovy.“

Poslanec Habo urobil aj vizuálnu prezentáciu návrhu na vybudovanie cyklochodníka, ktorý prepojí obe doliny. „Cyklotrasa už funguje, treba len spracovať projektovú dokumentáciu za 18-tisíc eur, čo je podklad pre územné a stavebné rozhodnutie Navrhujem to pripraviť ako Pilotný projekt aj pre ďalšie budovanie cyklochodníkov v meste a jeho okolí, ktoré budú mať asfaltový povrch, aby na ňom mohli jazdiť na bicykli aj na kolieskových korčuliach.“

Mestské zastupiteľstvo ale podporilo pôvodný návrh podporilo, keď zaň hlasovalo 22 poslancov a len jeden bol proti.

Miroslav Parobek

Mesto urobilo ďalší krok k spoločnej firme

Poslanci mesta Ružomberok schválili Memorandum o spoločnom postupe pri nadobudnutí a prevádzke strediska Malinô Brdo so spoločnosťou Skipark RK.

Na rokovaní Mestského zastupiteľstvo (MsZ) v Ružomberku v stredu 3. novembra chýbal primátor mesta Igor Čombor. Dôvodom bolo stretnutie Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS), kde spoločne s ministrom zdravotníctva Vladimírom Lengvarským rokovali na tému stratifikácie nemocníc. Materiál predkladal 1. zástupca primátora Michal Lazár.

V dôvodovej správe sa uvádza, že mesto eviduje snahu akcionára Mondi SCP, a. s. investovať do strediska Malinô Brdo a získať podporu mesta pre jeho ďalší rozvoj. Zámerom investora je získať istotu budúcich dobrých vzťahov a podpore veľkej investície. „Naša deklarácia neznamená, že do spoločnosti budeme vkladať majetok, ani investovať finančné prostriedky mesta," píše sa v materiáli. Účasť mesta môže byť kľúčová pri podpore rozvoja strediska z rozpočtu Európskej únie a iných podporách, podmienených účasťou samosprávy.

Podľa predkladateľov memorandum nepredstavuje konkrétny záväzok mesta Ružomberok na splnenie vopred definovaných právnych krokov. Jedinou povinnosťou je splatiť príslušnú časť základného imania v pomere 34 percent, čo je 1 700 eur. Podľa zákona o obecnom zriadení vstup mesta do obchodnej spoločnosti schvaľuje MsZ. Memorandum je len ďalším krokom v príprave spustenia prevádzky strediska a najmä jeho ďalšieho rozvoja.

Lyžiari sa tešia na zimnú sezónu
Foto: archív strediska

Poslanci sa v názoroch na memorandum rozchádzali

Podľa mestského poslanca Jána Kuráňa sa schválením memoranda mesto zaväzuje zaplatiť svoj podiel 34 % v spoločnej firme. „Ako sa môžeme stať spoločníkmi bez toho, aby sme vedeli, aké budú naše práva a povinnosti. Takýto podvod na občanoch mesta podporiť nemôžem."

Jeho kolega Milan Šlávka si naopak myslí, že memorandum je podaná ruka na spoluprácu. „Budúci majiteľ má eminentný záujem o vstup mesta do spoločnej firmy. A ja mám eminentný záujem, aby stredisko Malinô Brdo fungovalo. Je to stredisko rodinného typu a väčšina Ružomberčanov má k nemu citový vzťah. O tom, aký bude mať mesto dosah na jeho fungovanie a ďalší rozvoj sa dohodne v spoločenskej zmluve."

Aj poslanec Stanislav Javorka víta ponuku od silného investora, aby sa zastavil úpadok strediska Malinô Brdo a konečne ho začali zveľaďovať. „Pevne verím v úspešnú budúcnosť strediska, z ktorého budeme mať osoh všetci, napríklad v podobe zliav pre obyvateľov, ale aj naplnených ubytovacích kapacít, kde turisti minú svoje peniaze a možno ožije aj opustené centrum mesta."

Poslanec Ľubomír Kubáň považuje celý proces predkladania materiálu za zle manažovaný. „Podporili sme všetky aktivity na rozvoj cestovného ruchu a do Hrabovskej doliny sme dali milión eur. V memorande však okrem deklaratívnych sú aj záväzné častí, ktoré nie sú veľmi šťastne formulované. Môže tak dôjsť k diskriminácii športových klubov či obchodných spoločností. Očakával by som vysvetlenie zámeru od zástupcov spoločnosti Skipark RK."

Viceprimátori zámer obhajovali

Viceprimátor Michal Lazár vidí v memorande silný deklaratívny charakter. „Po jeho schválení bude priestor na rokovania o spoločenskej zmluve. Ak poslanci nebudú spokojní s jej znením, bude možnosť na jej doplnenie a hlasovanie o vstupe mesta do spoločnosti Skipark RK."

Druhý zástupca primátora Ján Bednárik varoval pred možnosťou, že Malinô Brdo sa opäť dostane do neželaných rúk. „Dnes je na Slovensku veľa ľudí, ktorí nemajú problém zložiť 4-5 miliónov eur. O takej sume sa dnes v súvislosti so Skiparkom hovorí. Prišli ľahko k týmto peniazom, získajú stredisko a mesto nebude súčasťou tohto procesu... Memorandum je len prejav dobrej vôle, aby sme mohli pokračovať ďalej a predstaviť ďalšie kroky."

Poslanec Patrik Habo upozornil, že za zlými rozhodnutiami okolo strediska stojí aj mesto Ružomberok. „Skipark potrebuje rozvoj, ale je tu silný investor, ktorému vieme ako samospráva pomôcť viacerými aktivitami – najmä infraštruktúrou alebo prenájmom pozemkov. Mesto stále nemá peniaze na investičný rozvoj, nedokáže plniť ani základné funkcie mesta. A my ideme riešiť takúto sekundárnu záležitosť."

Martin Hromada: Neviem, prečo sa to šije horúcou ihlou...

„Súhlasím s tým, že treba schváliť memorandum - ale o spolupráci, ktoré by prešlo všetkými orgánmi mesta. Veď je to strategický materiál. Myslím, že nájdeme dostatok možností ako podporiť prevádzkovateľa strediska a radi by sme k tomu priložili ruku k dielu," uviedol poslanec Martin Hromada.

Predkladaný materiál podľa predseda komisie CR a kultúry nevysvetľuje dôvod vstupu mesta do spoločného podniku. Požiadal o prezentáciu podnikateľského zámeru spoločnosti. „Mali by sme vedieť, aké investície sa plánujú, aké úvery sa budú brať, aký bude marketingový plán, aké sú očakávané obraty a ďalšie skutočnosti. Je tu množstvo otázok, na ktoré neviete odpovedať."

„Memorandum by malo byť prejavom dobrej vôle a my tu ideme do záväzkov, kde nepoznáme budúce efekty. Uvítal by som, aby sa prišiel predstaviť manažment spoločnosti a vysvetlil nám víziu spoločnosti a potrebu účasti mesta Ružomberok v nej," dodal M. Hromada.

Zároveň podal pozmeňujúci návrh uznesenia, v ktorom mestské zastupiteľstvo žiada primátora mesta pripraviť návrh memoranda o spolupráci so spoločnosťou Skipark RK na najbližšie rokovanie. Návrh neprešiel, lebo zaň hlasovalo len 8 poslancov a 15 bolo proti.

Za chválenie memoranda v pôvodnom návrhu bolo 15 poslancov, štyria boli proti a štyria sa udržali hlasovania.

Miroslav Parobek

Ešte viac skvelého čítania na
www.rkmagazin.sk

Nájdete nás aj na facebooku:
facebook.com/rkmagazin

aj na instagrame:
instagram.com/ruzomberskymagazin/

Ďalšie číslo RK Magazínu vyjde 27.1.2022

Budú môcť Ružomberčania parkovať zadarmo?

Poslanci schválili, aby bolo možné zaparkovať auto pred poštou a železničnou stanicou na prvých 15 minút zadarmo. Ako si s tým poradí radnica?

Návrh na novembrovom Mestskom zastupiteľstve v Ružomberku predložil poslanec Ján Kuráň (Za slušný Ružomberok). Hovoril najmä o množstve podnetov od občanov, ktorí nie sú spokojní s platením parkovného kvôli pár minútam. Zároveň vysvetlil, že takáto pomoc pre obyvateľov funguje aj v iných okresných mestách.

Ján Kuráň: Nejde predsa o iránsky jadrový program

„Myslím si, že ľudia, ktorí si idú vybrať peniaze z bankomatu alebo len vhodiť list na poštu, by nemali platiť parkovné, pretože reálne zaberajú parkovné miesto len na pár minút. Sú mestá, kde to funguje takto už dlhé roky, je možné poslať bezplatnú sms, ktorá takéto parkovanie umožní. Verím tomu, že nebude žiadnym problémom takúto prospešnú vec pre ľudí zaviesť aj u nás," vyslovil v pléne Ján Kuráň.

Jeho návrh napokon doplnil aj poslanec Ľubomír Kubáň (Za slušný Ružomberok) a ku ulici Antona Bernoláka pridal aj návrh bezplatného parkovania pred budovou hlavnej železničnej stanice.

„Nepoznáme, aké sú tam právne vzťahy, najprv to potrebujeme prešetriť. Ťažko je takto od stola povedať, keď nevieme, aký je tam zmluvný vzťah. Na budúce zastupiteľstvo ti dáme odpoveď, no teraz nás niečím zaväzovať, keď potom zistíme, že sa to nedá, dáj nám to preveriť a my ti dáme odpoveď," vyjadril sa k bezplatnému parkovaniu na prvých 15 minút viceprimátor Ján Bednárik.

„Ja si myslím, že nejde o iránsky jadrový program, ale o jednoduchú vec. Buď to chceme, aby to bolo alebo nie," oponoval mu J. Kuráň.

Poslanci Ján Kuráň (vľavo) a Ľubomír Kubáň. Foto: Viktor Mydlo.

Za návrh bolo napokon 14 poslancov, proti traja. Ďalší traja sa zdržali.

Systém by mal byť zabezpečený formou sms správy

Hoci poslanci zaviazali primátora, aby zabezpečil aktualizáciu platného Všeobecného záväzného nariadenia (VZN) č. 4/2018 do decembrového zastupiteľstva, už počas nasledujúcich dní sa podľa hovorcu mesta začala problematikou zaoberať radnica.

„Na ostatnom rokovaní mestského zastupiteľstva zaviazali poslanci primátora mesta k zabezpečeniu zmeny v predmetnom VZN, ktorá by umožnila bezplatné parkovanie prvých 15 minút pred budovou pošty a pred železničnou stanicou. Touto vecou sa Mestský úrad začal už nasledujúce dni zaoberať a prostredníctvom jednaní so zástupcami mesta, príslušných oddelení úradu, náčelníka mestskej polície vrátane poslanca, ktorý túto zmenu navrhol, hľadajú zúčastnení spôsob, akým sa to bude dať zrealizovať," informuje pre naše noviny hovorca primátora Viktor Mydlo. Zároveň spresňuje, že k 18. novembru bolo zatiaľ jedno rokovanie.

Z výstupov pracovných stretnutí vyplýva, že systém bude zabezpečený prostredníctvom SMS. Iné varianty, predovšetkým rampy a nové technológie, boli nateraz vylúčené pre ich vysokú obstarávaciu cenu a aj pre fakt, že sa do blízkej budúcnosti plánuje zmena parkovacej politiky.

„Problémom bezplatných 15 minút pred poštou sa javí, že priemerný čas potrebný na vybavenie záležitosti na pošte sa zdá byť ďaleko väčší. Máme však za to, že poslanec to navrhol na základe faktov, ktoré má k dispozícii," vysvetľuje Viktor Mydlo.

Anna Zábojníková

Mesto dva pozemky predá, jeden si ponechá

Na Plavisku a v Baničnom ich posunie súkromným developerom na výstavbu bytoviek. Parcely v kasárňach si radnica ponechá vo svojom vlastníctve.

V aktuálnom volebnom období si radnica vytipovala tri lokality, v ktorých plánovala postaviť nájomné bytovky - Plavisko, Rybárpole a Baničné.

Na ulici Cesta do Tehelne pripravili projekt bytového domu s 38 bytmi a podzemnými garážami. Výstavba bytovky napokon v réžii mesta neprebehne. Pozemky aj s projektom sa vedenie mesta rozhodlo predať formou obchodnej verejnej súťaže, ktorej vyhlásenie počas novembrového rokovania odobrili aj mestskí poslanci.

Bytovka v Baničnom do troch rokov

Nový majiteľ zaplatí za projekt vrátane parciel minimálnu kúpnu cenu 150-tisíc eur, postavením bytovky bude zmluvne zaviazaný do troch rokov. Odpredaj nehnuteľnosti avizoval 2. zástupca primátora Ján Bendárik (KDH) už na májovom zastupiteľstve, dôvody bližšie nekonkretizoval. Tie neboli jasnejšie ani v rokovacom materiáli, uvádza sa v ňom iba to, že „predmetné pozemky mesto ponúka pre potreby potencionálnych záujemcov v záujme samotného rozvoja mesta a bytovej politiky“.

Útvar hlavného architekta (UHA) požadoval, aby architektúra stavby ostala zachovaná podľa projektu a vizualizácie objektu. K zámeru bytovky vyslovili námietky dotknutí obyvatelia ešte v územnom konaní, radnica sa zaviazala, že niektoré požiadavky zohľadní.

Komerčné byty na Plavisku

Na pozemku na Plavisku majú vzniknúť štyri bytovky. Tri mestské nájomné, štvrtá bude v rukách súkromného developera. Podľa viceprimátora Bednárika chceli v lokalite vyčleniť priestor na honosnejšie komerčné byty.

Pozemky v Baničnom, ktoré mesto odpredá na výstavbu bytovky.
Foto: Mestský úrad Ružomberok

Vyhlásenie obchodnej vejnej súťaže na tento pozemok mali poslancom predložiť na odsúhlasenie tiež v novembri, bod ale stiahli z rokovania pre chýbajúce vyjadrenie energetikov. Podľa súťažných podmienok majú návrhy obsahovať využitie aspoň časti budovy pre občiansku vybavenosť. Investor by mal tiež vybudovať komunikáciu.

Pri hodnotení súťažných ponúk bude komisia zohľadňovať aj architektonickú štúdiu. Radnica, resp. UHA špecifikoval, akú podobu bytovky preferuje. „Mesto Ružomberok ocení, ak bude architektúra stavby súladná s architektúrou bytového domu označeného ako Plavisko I. etapa,“ píše sa v rokovacom materiáli. Spomínanú bytovku projektoval ateliér Bálek architekti. V poradí druhy a tretí bytový dom sa od „jednotky“ líšia, projekčne ich pripravila spoločnosť Stonehenge.

Územný plán vs. bezpečnosť štátu

Ministerstvo obrany požiadalo o odkúpenie mestských parciel v areáli kasární. Chcelo si tak vysporiadať svoje pozemky, keďže je správcom dvoch susediacich vojenských areálov (Považské kasárne a tzv. Malý areál Ústrednej vojenskej nemocnice v bývalej pôrodnici), ktoré sa na vojenské účely využívajú desiatky rokov. Poslanci predaj pozemkov na návrh vedenia mesta neodsúhlasili. Podľa Útvaru hlavného architekta je väčšina požadovaných pozemkov v územnom pláne určená ako miestne komunikácie či občianska vybavenosť. Armáda vo svojom liste argumentovala, že obrana a bezpečnosť štátu sú v tomto prípade nadradené územnému plánu mesta. Vlastníctvo týchto pozemkov chce mesto zároveň využiť vo svoj prospech pri rokovaní o odpredaj športovej haly Koniareň do svojho majetku.

Nikola Marhefková

Ikar prerobia na bytový dom

Prestavbou bývalého internátu na Rovni vznikne 150 nových bytov. Viac ako polovica bude na predaj, zvyšok bude slúžiť na nájomné bývanie.

Na Bystrickej ceste pribudne nový bytový komplex. Vznikne v už existujúcej budove, ktorá aj v minulosti poskytovala ubytovanie, no zakaždým pre inú cieľovú skupinu.

Objekt postavený v 80. rokoch už slúžil ako hotel celulózovo-papiernického kombinátu, medzi miestnymi známy ako „Papiernik“, neskôr ako vysokoškolský internát Ikar a po kompletnej rekonštrukcii sa doň môžu nasťahovať noví nájomníci a vlastníci bytov.

Z Ikaru bude Orion

Do projektu sa pustil súkromný developer Orion Partners. „Naše plány chcú nadviazať na už pomerne bohatú históriu samotnej budovy a zároveň začať novú kapitolu v otázke riešenia dostupného bývania, ako aj bývania na prenájom v meste Ružomberok,“ uviedol zástupca investora Tomáš Klopta.

Ako dodáva, výstavbou komplexu reagujú na nepriaznivú bytovú situáciu v meste, ako aj celej krajine. Zaujímavosťou je, že časť nových bytov si budú môcť záujemcovia odkúpiť do osobného vlastníctva. Ďalšie budú nájomné.

„Z celkového počtu približne 150 bytov bude až 70 z nich nájomného charakteru, čo v porovnaní s aktuálnym bytovým fondom mesta Ružomberok bude tvoriť zásadnú časť nájomného bývania v Ružomberku,“ uvádza Klopta ďalšie podrobnosti bytového domu Orion Ružomberok.

Vizualizácia bytového komplexu Orion Ružomberok.
Zdroj: Tomáš Klopta

Nájomné byty sa v meste prideľovali naposledy v roku 2016. Budúci jeseň by malo pribudnúť 39 nových, po dokončení aktuálne prebiehajúcej výstavby nájomnej bytovky na Plavisku. Ďalšie dve sú v pláne.

Pripravujú ďalšie projekty

Stavebný ruch je už aj na Rovni. V posledný novembrový týždeň sa uskutočnilo slávnostné začatie prác na bytovom komplexe, počas ktorých odhalili pamätnú tabuľu a zároveň uložili časovú schránku s odkazo pre budúce generácie.

Invetor plánuje v lokalite ďalšie projekty. „V bezprostrednom okolí máme záujem po dokončení projektu Orion pokračovať vo výstavbe nájomných bytov, ako aj dostupných bytov pre mladé rodiny,“ povedal Tomáš Klopta.

Nová bytovka vznikla prestavbou inej budovy aj pred piatimi rokmi. Išlo o stredoškolské internáty pri plavárni na Bystrickej, ktoré prerobili na 48 bytov.

Nikola Marhefková

Okres má žolíka, zdravotníctvo kolabuje

Ružomberok si zaočkovanosťou rizikovej populácie zaistil lepšiu farbu v covid automate. Krajské nemocnice zažívajú nápor covidových pacientov. Vojenská nemocniva obmedzuje operácie.

V prvej polovici novembra sa v ružomberskom okrese zaočkovalo 65,5 percent obyvateľov nad 50 rokov. Ružomberok tak získal žolíka, ktorý mu umožňuje polepšiť si v covid automate o jednu farbu. Obyvatelia dolného Liptova by mali zažívať nanajvýš opatrenia bordovej fázy. V nej sa nachádza aj aktuálne.

V naďalej tmavnúcom Slovensku sú v rámci kraja bordovými ostrovčekmi ešte Dolný Kubín, Žilina a najnovšie Námestovo, kde sa dalo zaočkovať dostatok starších ľudí. K vakcíne chcú niektoré mestá motivovať rôznymi benefitmi, košický kraj napr. v spolupráci s prevádzkovateľmi ponúka ako odmenu za očkovanie zľavy na tovary a služby. Obyvatelia nad 50 rokov v okrese Liptovský Mikuláš, ktorí sa zaočkujú do konca novembra, zas dostanú jednodňový skipas do Jasnej alebo vstupenky do vodného parku Tatralandia alebo Bešeňová.

Kolaps v nemocniciach

Situácia v Žilinskom kraji bola už v tom čase kritická. V krajských nemocniciach nemali voľné lôžka s umelou pľúcnou ventiláciou, pacientov v ťažkých stavoch museli prevážať do iných krajov, v ktorých kapacity ešte neboli obsadené. Covidové lôžka sa rýchlo zapĺňali, pristúpiť museli aj k odkladaniu zákrokov. „Stav v zdravotníctve je pred kolapsom a bude závisieť len od ochoty a vôle zdravotníckych zamestnancov, ale aj obyvateľov, či tento stav bude ešte zvrátiteľný," písala župa vo verejnej výzve, v ktorej so zdravotníkmi apelovali na očkovanie.

Záber covidového lôžka v žilinskej nemocnici.
Autor: Michal Burza

Zaočkovanosť v kraji bola k prvému novembrovému týždňu na úrovni 44 percent. Podľa župy a zdravotníkov bola nedostatočná, čo sa odrazilo aj v kritickom počte hospitalizácii. Možností pritom bolo dostatok, týždenne vedela župa poskytnúť 8500 vakcinačných dávok. Z dostupných termínov však ľudia využili štvrtinu.

V ÚVN je viac lôžok, ale stopli operácie

Ústredná vojenská nemocnica (ÚVN) v Ružomberku od 17. novembra až do odvolania obmedzila plánované operácie. Dôvodom je navýšenie počtu lôžok pre covidových pacientov. Miesta nemocnica reprofilizovala na požiadavku kraja.

„Prioritu v súvislosti s operačnými výkonmi budú mať urgentné stavy (akútna zdravotná starostlivosť) a onkologické diagnózy vyžadujúce operačný výkon," uviedla hovorkyňa nemocnice Petra Dišková.

Plánované zákroky budú vykonávať len minimálne, závisieť budú od vyťaženosti anesteziológov a tiež priestorových a personálnych možností jednotlivých pracovísk. Špecializované ambulancie a pracoviská sú v prevádzke aj naďalej.

Celkovo bude k dispozícii 7 lôžok s napojením na umelú pľúcnu ventiláciu, 5 lôžok na high flow (vysokoprietokový kyslík) a 35 lôžok s kyslíkom. V covidovom pavilóne zatiaľ pacienti nie sú hospitalizovaní, v budove ešte nie je dobudovaný výťah. Aktuálne na mieste prebieha očkovanie.

Nikola Marhefková

Architekti predstavili projekt revitalizácie ružomberskej Kalvárie

Realizáciu však stopli pamiatkari. Ružomberský dekan Dušan Škrabek nesúhlasí s tým, aby bola Kalvária zapísaná za Národnú kultúrnu pamiatku.

Anna Zábojníková · Fara Ružomberok

Kým doteraz sa v súvislosti s Kalváriou hovorilo najmä kvôli výstavbe vila domov, aktuálna je v súčasnosti aj otázka jej revitalizácie. Tá roky figurovala v investičnom pláne, k realizácii sa však mesto nikdy nepriblížilo. Často sa však menila čiastka, ktorú na túto investíciu poslanci vyčlenili. Revitalizácia mala spočívať v preložení asfaltovej cesty na druhú stranu. Až teraz sa však pridal zámer premiestniť kaplnky. Práve preto prebieha aj zmena územného rozhodnutia, v rámci nej plánuje mesto so súhlasom dekana Dušana Škrabeka zmenu spevnených chodníkových plôch so zámerom nového umiestnenia kaplniek.

Radnica na obnovu Kalvárie vyčlenila 330-tisíc eur. Nedávno dokonca dostala transfer od spoločnosti Mondi SCP vo výške 100-tisíc eur, ktoré majú byť určené priamo na revitalizáciu Kalvárie. A keďže samotné zastavenia krížovej cesty sú majetkom cirkvi, upovedomený s revitalizáciou bol aj ružomberský dekan Dušan Škrabek. V nedeľu 24. októbra spoločne s architektmi odprezentovali vo farskom kostole projekt revitalizácie. Pamiatkari zo Žiliny sú však presvedčení, že takéto úpravy nie sú dobrým riešením.

Prioritou bolo odklonenie cesty

Proces obnovy Kalvárie začal zo strany Farského úradu v Ružomberku v júli 2020. Viceprimátor Ján Bednárik vtedy poslal dekanovi list. „Predmetom tejto stavebnej akcie je preloženie existujúcej asfaltovej cesty, ktorá vedie priamo cez Kalváriu, jej zrušenie a vybudovanie kamenného chodníka s prívodom elektrickej energie k jednotlivým zastaveniam krížovej cesty. Sme toho názoru, že pri tejto investičnej akcii by sa mali riešiť aj zastavenia krížovej cesty, ich umiestnenie, architektúra a samotný priestor pred kostolom," napísal Bednárik.

Na základe listu dekan Škrabek oslovil osem architektov. Pracovný tím architektov v zložení: Marián Goč, Dávid Goč, Ivan Hrčka, Michal Bálek, Richard Kalmár, Vavrinec Kendera, Martin Bišťan a Jozef Hýravy začal pracovať na projekte revitalizácie Kalvárie. Architekti počas riešenia návrhu úpravy najskôr definovali hlavné problémy súčasnej podoby krížovej cesty, napokon predstavili tri varianty. Za prioritu pokladali odklonenie cesty pre motorové vozidlá.

„Na základe spoločných diskusií architektov sme ako hlavný problém krížovej cesty definovali narušený liturgický priestor pre modlitbu dopravou a blízkou zástavbou rodinnými domami. Z toho dôvodu sme stanovili ako dôležitý prvok prenesenie prvých štyroch kaplniek na nové miesto v hornej časti krížovej cesty," vysvetľujú architekti. Spracované tri návrhy riešenia krížovej cesty boli napokon posudzovala liturgická komisia.

Prvý variant uvažoval so zahustením kaplniek pred kostolom s dodržaním pôvodnej trasy krížovej cesty. Druhý variant uvažoval s voľným rozmiestnením kaplniek na celej ploche s vytvorením novej trasy krížovej cesty.

Tretí výsledný variant odporúčaný biskupským úradom navrhuje premiestnenie kaplniek v rovnakých rozostupoch a zachovaní pôvodného priameho smerovania krížovej cesty. Cesta pre autá bude riešená mimo celej krížovej cesty, čím sa vytvorí ucelený a ničím nerušený priestor pre veriacich.

„V návrhu dopĺňame nový nástupný priestor, obnovu priestoru pred kostolom a navrhujeme obnovu všetkých kaplniek krížovej cesty. Všetky spevnené plochy sú riešené z kamennej dlažby," dopĺňajú architekti.

Zároveň vysvetľujú, že krížová cesta nemá definovaný priestor pre úvodné zhromaždenie pred zača-tím modlitieb. V návrhu preto vytvárajú nový priestor pred prvým zastavením s výrazným schodiskom, ktoré povznáša kráčajúcich od každodenných starostí smerom k rozjímaniu nad krížovou cestou. Nástupný priestor bude využívaný na úvodnú modlitbu pred začatím krížovej cesty. Z pravej strany je riešený aj bezbariérový chodník pre možnosť prístupu mimo schodiska.

„Nový návrh priestoru pred kostolom vytvára spevnené pódium v polovičnej vzdialenosti od kostola so zachovaním dvoch vzrastlých stromov. Pódium je troma stupňami oddelené od spevnenej plochy pre veriacich, ktorí maju dostatok priestoru v areáli okolo kostola. Celá úprava spevnených plôch je navrhnutá z kamennej dlažby," približujú projekt revitalizácie architekti a pozornosť upriamujú aj na samotné kaplnky, ktoré sú v nevyhovujúcom technickom stave.

„Návrh úpravy kaplniek spočíva vo vytvorení nového stabilného základu, podrezanie pôvodného muriva a jeho uloženie na nový základ, zabezpečenie proti vzlínaniu vlhkosti kvalitnou hydroizoláciou. Následne bude realizovaná oprava strechy s novým oplechovaním a nová fasáda sanačnými omietkami a sieťkami.

V rámci stavebných úprav bude doplnené podsvietenie každej kaplnky a no-vá veža. Revitalizované kaplnky budu doplnené umeleckými dielami podľa jednotlivých zastavení krížovej cesty," vysvetľujú architekti.

Premiestnenie zastavení krížovej cesty však podľa Krajského pamiatkového úradu v Žiline nie je dobrým riešením. O ružomberskú Kalváriu sa nedávno začali verejne zaujímať nie na základe podnetu od Občianskej inicatívy Za záchranu ružomberskej Kalvárie, ale radnice. Tá poslala pamiatkarom písomnú výzvu o stanovisko k pripravovanej zmene územného rozhodnutia vsúvislostisrevitalizáciou Kalvárie. V rámci nej plánuje mesto so súhlasom dekana Dušana Škrabeka zmenu spevnených chodníkových plôch so zámerom nového umiestnenia kaplniek.

Vizualizácia vstupu na krížovú cestu. Foto: Fara Ružomberok

Dekan nesúhlasí s občianskou iniciatívou

Dekan však vo farskom kostole spoločne s architektmi nepredstavil len projekt revitalizácie. V súvislosti s aktivitami občianskej iniciatívy, ktorá sa snaží za záchranu ružomberskej Kalvárie, hovorí o „podpásovkách".

Členov iniciatívy verejne vyzval, aby podnet na Krajskom pamiatkovom úrade v Žiline o zaradenie ružomberskej Kalvárie za Národnú kultúrnu pamiatku stiahli. Tí tak neurobia. Tvrdia, že k takémuto kroku ich viedla skúsenosť v minulosti, a to prípad Kaštieľa svätej Žofie.

Revitalizácia Kalvárie je naplánovaná na rok 2022. Ak ale bude Kalvária vyhlásená za Národnú kultúrnu pamiatku, navrhovaný projekt sa zrealizovať nemôže. Navyše, komisia pre posudzovanie pamiatkového fondu už teraz konštatovala, že Kalvária je nositeľom pamiatkovej hodnoty, a že ju odporúča vyhlásiť za Národnú kultúrnu pamiatku.

Dušan Škrabek vo farskom kostole spomenul aj to, že sa mu nepáčia aktivity občianskej iniciatívy. Prvýkrát spozornel, keď vzniklo online podujatie s názvom Rozlúčka s ružomberskou Kalváriou. Na sociálnej sieti napokon uviedol, že sa nestotožňuje s tým, aby sa pod zámienkou poukazovania na iné skutočnosti vyvolávalo v ľuďoch spochybňovanie o zachovaní Kalvárie. Zdôraznil, že Kalvária ostáva naďalej nedotknutá a nič sa na tom meniť nebude bez jeho súhlasu či súhlasu Biskupského úradu.

Občianska iniciatíva pre naše noviny vysvetlila, že rozlúčka s ružomberskou Kalváriou v decembri 2020 mala upozorniť na to, že 10 metrov od kaplniek je naplánovaná a mestom i stavebným úradom už vtedy z veľkej časti schválená výstavba dvanástich „vila domov".

„Toto bol pre nás podnet, aby sme verejnosť upozornili, že ak sa výstavba zrealizuje v naplánovanom zámere, Kalvária ako územie a celok stratí svoju tvár. Nikdy sme nehovorili o búraní či rušení Kalvárie, a dokonca o tom nepíšeme ani vo verejne dostupnej petícii z jari tohto roka. Ktovie, či zámerne alebo nevedome, v každom prípade je to mylné interpretovanie zo strany tých, ktorí to tvrdia," zdôrazňujú členovia občianskej iniciatívy.

Dekanovi sa nepáčil ani spôsob zbierania petície, či list, ktorý iniciatíva adresovala pomocnému biskupovi a diecéznemu administrátorovi Spišskej diecézy Jánovi Kubošovi s prosbou o stanovisko.

‚Mne list zaslaný nebol. Navyše, bol podpísaný v piatok 10. sep-

tembra, teda dva dni pred našim odpustom na Kalvárii a bezprostredne pred príchodom Svätého otca na Slovensko. V máji podali podnet na Pamiatkový úrad na preskúmanie Kalvárie a jej vyhlásenia za Národnú kultúrnu pamiatku. Urobili to bez môjho vedomia," hovorí o aktivitách iniciatívy dekan.

„Ružomberská farnosť a pán dekan Škrabek neboli v ničom obídení. Nakoľko sme spoločnú reč nenašli, následne sme sa snažili získať podporu inde. Napríklad vo verejnosti – pokračovaním aktivity v zbieraní podpisov pod petíciu, ako aj u pamiatkarov v podnete na vyhlásenie Kalvárie za Národnú kultúrnu pamiatku," bránia sa členovia iniciatívy.

Zároveň spresňujú, že u troch architektov, ktorí boli súčasťou pracovného tímu okolo dekana a zároveň aj súčasťou iniciatívy Za záchranu ružomberskej Kalvárie sa názor na postupne sa vyvíjajúci projekt revitalizácie Kalvárie menil. Napokon vyjadrili osobne, ale aj listom nesúhlas so zámerom presúvania kaplniek. Dekan Škrabek preto spoluprácu s nimi prerušil.

Pamiatkari nesúhlasia s projektom

Vo svojom stanovisku, ktoré pamiatkari zaslali mestu, nesúhlasia s v projektovej dokumentácii navrhovanou revitalizáciou priestoru a bezprostredného okolia Kalvárie a najmä s akýmkoľvek posunom či premiestneným jej jednotlivých kaplniek. Dekan Škrabek opäť v tejto situácii kritizuje, že nikto z Pamiatkového úradu s ním túto vec nekonzultoval.

„Nový vzhľad krížovej cesty, ktorý sme vám prezentovali je nateraz zastavený. Ak sa veci budú týmto smerom vyvíjať ďalej, celé naše dielo vyjde nazmar. Zrejme sa aj naďalej budete pozerať na rozpadávajúcu sa Kalváriu, lebo podľa iniciatívy my sme spolu s architekti na Kalvárií chceli spáchať kultúrne barbarstvo. Ak bude Kalvária vyhlásená za Národnú kultúrnu pamiatku, úprimne povedané, ľutujem môjho nástupcu," povedal v kostole Dušan Škrabek.

Vizualizácia kaplniek.
Foto: Fara Ružomberok

„Verejne preto vyzývam členov občianskej iniciatívy, aby podnet na pamiatkový úrad stiahli. Ako farár tejto farnosti nesúhlasím, aby bola Kalvária vyhlásená za Národnú kultúrnu pamiatku," vyhlásil Dušan Škrabek.

Iniciatíva však svoj podnet nestiahne. Urobila tak ešte v máji preto, aby odborníci posúdili, či spĺňa alebo nespĺňa podmienky vyhlásenia za Národnú kultúrnu pamiatku. A Kalvária navyše smeruje k tomu, aby sa skutočne stala Národnou kultúrnou pamiatkou.

„Na základe záverov komisie pre posudzovanie pamiatkového fondu Pamiatkového úradu SR v Bratislave začal v súčasnosti Krajský pamiaktový úrad Žilina spracovávať odborný návrh na vyhlásenie Kalvárie v Ružomberku za národnú kultúrnu pamiatku. Revitalizávia areálu kalvárie a najmä posun kaplniek z pôvodného na iné miesto by zásadným a nezvratným spôsobom narušili autenticitu samotnej Kalvárie a predovšetkým jej pamiatkové, historické, krajinno-urbanistické, architektonické a spoločenské hodnoty," informuje v liste z 20. októbra Miloš Dudáš, riaditeľ riaditeľ Krajského pamiatkového úradu v Žiline.

Anna Zábojníková

Cieľ zostáva rovnaký – robiť kvalitnú žurnalistiku

O štyroch rokoch vydávania mesačníka RK Magazín a webu rkmagazin.sk sme sa pozhovárali s jeho vydavateľom Róbertom Kolárom, konateľom vydavateľstva R PRESS.

Miroslav Parobek Jaroslav Moravčík

Ružomberok opustil vždy len nakrátko, aby sa do rodného mesta mohol rád vrátiť. Prvý raz to bolo počas štúdia ekonómie na Univerzite Mateja Bella v Banskej Bystrici. Potom rok strávil v Martine počas základnej vojenskej služby. Nakoniec po manažérskom pôsobení vo viacerých firmách si založil v Ružomberku malú stavebnú firmu, ktorá už viac ako desať rokov dáva prácu Ružomberčanom. Pri svojich podnikateľských aktivitách založil aj vydavateľstvo R PRESS.

Prečo ste sa pred štyrmi rokmi rozhodli vytvoriť vydavateľstvo a začať vydávať noviny?

Viedla ma k tomu snaha prinášať aktuálne informácie o najdôležitejších udalostiach v meste a okrese Ružomberok, ale aj predstaviť nezávislý pohľad na ne – iný, ako prezentujú oficiálne médiá mesta, ale aj osvedčené regionálne tituly. Prinášať každý deň zaujímavé a kvalitne spracované témy, ktoré oslovia náročnejšieho respondenta. Zároveň poskytnúť aj analytické materiály, ktoré ponúkajú informácie v širšom kontexte a súvislostiach. Preto neskôr k názvu pribudol aj podtitul – Hlas, ktorý nemlčí.

Mali ste ambíciu vytvoriť silný spravodajský web a kvalitný magazín, ktorý v tom čase v Ružomberku chýbal. Myslíte si, že sa vám to podarilo?

Prvému vydaniu Ružomberského magazínu predchádzala zodpovedná príprava a vytvorenie redakcie. Už niekoľko týždňov predtým mohli naši priaznivci navštevovať internetové stránky rmagazin.sk, ktorého cieľom bolo vybudovať silný spravodajský web a kvalitný magazín. Odvtedy sa množstvo ľudí stalo našimi vernými čitateľmi a priaznivcami, ktorí navštevujú náš web a kupujú si magazín. Ďakujeme všetkým, lebo bez vás by to naše úsilie nemalo zmysel. Keď sme vznikali, v Ružomberku a okolí úplne absentoval spravodajský web. Takmer všetky médiá ovládalo mesto alebo na ne aspoň malo citeľný vplyv, čo sa viac-menej nezmenilo. Smelou ambíciou prvého vedenia redakcie bolo pokúsiť sa o trochu iný typ žurnalistiky a pohľadu na veci, ako Ružomberčania poznali. Šéfredaktor Peter Kravčák a editor Imrich Gazda to odvážne nazvali, že chceme robiť kvalitnú lokálnu žurnalistiku. Či sa to podarilo, musia zhodnotiť čitatelia.

Magazín sa chcel od svojho vzniku odlišovať od ostatných regionálnych a komunálnych médií v meste a okrese Ružomberok. Ako to vidíte dnes s odstupom štyroch rokov?

Vydávanie novín a vytvorenie priestoru pre nezávislú regionálnu žurnalistiku je rovnako ako pred štyrmi rokmi aj teraz pre mňa stále veľmi inšpiratívny sen. Je to vzrušujúci projekt a som stále poctený, že sa ho môžem zúčastňovať. Som rád, že ho so mnou pre vás vytvárajú ľudia, pre ktorých nezávislosť a otvorenosť, rovnako ako česť a odbornosť stále niečo znamenajú. Osobne som pred štyrmi rokmi mal ešte jednu túžbu. Ukázať, že pocit zodpovednosti voči nášmu mestu a regiónu sa dá realizovať aj slušne. Každodenne dokazujeme, že noviny a web vieme robiť dobre a profesionálne.

Zároveň by som chcel poďakovať aj všetkým, ktorí sa na vydávaní plnofarebného magazínu RK MAGAZÍN a napĺňaní spravodajského portálu rkmagazin.sk za toto obdobie podieľali. Predovšetkým prvej redakcii pod vedením šéfredaktora Petra Kravčáka a editora Imricha Gazdu. Na ich prácu nadviazali Anna Zábojníková i Nikola Marhefková a v súčasnosti aj vy. (pozn. aut. Miroslav Parobek) ako riaditeľ vydavateľstva a poverený vedením redakcie. Rovnako moja úprimná vďaka patrí aj všetkým redaktorom a spolupracovníkom, ktorí pre naše tituly pracovali. Za ten čas priniesli množstvo aktuálneho spravodajstva, reportáží a rozhovorov či profilov so zaujímavými ľuďmi z nášho mesta a regiónu.

Boli ste poslancom mestského zastupiteľstva a kandidovali ste na primátora mesta. Nevytváralo to predpoklad na ovplyvňovanie obsahu?

V tomto môžem jednoznačne vyhlásiť, že obe médiá hlásnou trúbou Roba Kolára jednoducho neboli. Potvrdiť to môže vedenie prvej redakcie, s ktorými sme sa jasne dohodli od začiatku, že to tak nebude. Mali sme vzájomne vyvážený vzťah vydavateľa a redakcie, čo sa pretavilo do podpisu Etického kódexu vydavateľa a jeho zásady sa darí napĺňať dodnes. Nakoniec to podľa obsahu musia zhodnotiť čitatelia. Veď, magazín a web vznikli pre nich. Zakladajúci členovia redakcie tvrdili, že v meste je dosť iných hlásnych trúb, takže sa to dá ľahko posúdiť.

Obsah magazínu aj portálu RK Magazín jasne hovorí, že viac priestoru v našich tituloch dostávali a aj v súčasnosti majú iní komunálni a regionálni politici, či ďalšie osobnosti kultúrno-spoločenského života alebo občianski aktivisti v našom meste a okrese Ružomberok ako ja. To sú fakty, ktoré si môžu ľahko overiť čitatelia z našich novín a webu.

Máte viaceré podnikateľské projekty, ale aj iné aktivity, v ktorých ste aktívne zainteresovaný. Vyžadujete informovať o týchto krokoch v prospech svojho vydavateľa?

Je pravda, že pracujem na viacerých podnikateľských projektoch v Ružomberku. Jedným z nich je výstavba modernej polikliniky, ktorá poskytne Ružomberčanom nové priestory a kvalitné pracoviská pre zdravotnú starostlivosť. Venujem sa aj neziskovým aktivitám, lebo som presvedčený, že úspešní ľudia by sa mali podeliť s inými, ktorí to šťastie nemajú. Preto som stál napríklad pri zrode festivalu Fullove dni, ktorého tretí ročník sme s našimi partnermi zorganizovali v septembri. Podporujeme ďalšie kultúrne a športové i charitatívne akcie a podujatia, ale pomáham aj priamo ľuďom a rodinám s deťmi, ktorí to potrebujú. Väčšinu týchto aktivít zastrešuje Inštitút RK, ktorý sme s mojimi priateľmi založili. Ide o občianske združenie, ktoré vzniklo za účelom kultúrno-spoločenského rozvoja mesta. Pri niektorých projektoch sú tituly nášho vydavateľstva mediálnym partnerom a informuje o nich v rámci dohodnutých podmienok. Často aj prostredníctvom platených PR článkov a inzercie.

Vydaveteľ Róbert Kolár
Foto: Jaroslav Moravčík

Mnohí predpokladajú, že máte politické ambície aj v nasledujúcich komunálnych voľbách. Akým spôsobom chcete garantovať objektivitu a nezávislosť vašich médií?

To ma teší, že mnohí by ma opäť radi videli v komunálnej politike. Podpora takmer tritisíc Ružomberčanov v minulých komunálnych voľbách ma zaväzuje. Vnímam ju ako mandát angažovať sa aj naďalej pri rozvoji nášho mesta. Každopádne, v súčasnosti som slobodný a nezávislý človek, ktorý je plne zamestnaný svojimi podnikateľskými plánmi. Ich realizácia a manažovanie si vyžaduje každodenné pracovné nasadenie, ktoré ma napĺňa. Ja som zameraný na dosahovanie reálnych výsledkov, čo ma teraz aj naplno vyťažuje. Po splnení týchto projektov možno príde čas aj iné ciele a nevylučujem ani návrat do komunálnej politiky, ktorú stále sledujem a vnímam aj prostredníctvom informácií v našich tituloch. Pokiaľ ide o nezávislosť našich médií, odpoveď mám rovnakú ako pred časom. Zárukou nezávislosti ste vy a redakcia, ktorá má vytvorené podmienky na tvorbu kvalitnej žurnalistiky.

Skutočnú nezávislosť však dosiahnu väčšinou len médiá, ktoré sú aj finančne nezávislé...

V tomto s vami môžem len súhlasiť. V celoslovenských podmienkach je to problém dosiahnuť, lebo náš trh je oproti iným krajinám menší. Naviac je tu celosvetový trend znižovania predaja tlačených titulov a príklon k elektronickým médiám a sociálnym sieťam. V podmienkach mesta a okresu Ružomberok je zabezpečiť si finančnú sebestačnosť médií takmer nemožné. Na druhej strane môžem hrdo vyhlásiť, že sme jediné vydavateľstvo, ktoré nedostáva finančné prostriedky z rozpočtu mesta Ružomberok ani iných obcí. To dáva redakcii možnosť písať nezávisle, otvorene aj kriticky o dianí v meste a regióne dolného Liptova.

Áno, bolo fajn, ak by sa naše vydavateľvo dokázalo uživiť samo, rád by som sa k tomu ekonomicky priblížil. Na to ale potrebujeme ešte zvýšiť jeho poznateľnosť a rozbehnúť ďalšie marketingové aktivity na podporu predaja a zvýšenia príjmov z reklamy a inzercie, ktoré pripravujeme. Aj preto sme pristúpili k jeho nepravidelnému schránkovaniu. Za viac ako štyri roky si mesačník a web RK Magazín vybudoval svoje meno a priestor, preto chcem, aby tu bol aj naďalej. Napriek tomu, že to nie je rentabilný projekt.

V súčasnosti sa pripravujú nové mediálne zákony, ktoré by mali odkryť skutočných vlastníkov médií a konečných užívateľov výhod. Ako vnímate túto snahu ministerstva kultúry?

Ja som rád, ak sa tieto vzťahy a väzby odkryjú a vyjasnia. Všetkým bude jasné, že napríklad podnikateľ

Ivan Kmotrík je skutočným vlastníkom spravodajskej televízie TA3 a konečným využívateľom výhod. Ja od vzniku nášho vydavateľstva R PRESS v každom čísle RK Magazínu verejne deklarujem, že som jeho vydavateľom. Neskrývam sa za často nastrčených konateľov či členov predstavenstva a dozornej rady obchodných spoločností, kde jedna je nositeľom mediálnej licencie, druhá pre ňu vyrába program a tretia zabezpečuje reklamu a inzerciu. Možno sa verejnosť dozvie, kto je napríklad skutočný vlastník regionálneho Rádia Liptov a konečným užívateľom výhod.

Zo zákona by mala vzniknúť aj povinnosť vydavateľa zverejňovať všetky dary a iné príjmy na transparentnom účte. Dokonca sa navrhuje, aby boli médiá zaregistrované ako partneri verejného sektora, podobne ako firmy, ktoré sa chcú uchádzať o verejné zákazky štátu alebo samospráv. Nebudete mať s tým problém?

Vôbec nie. Práveže to vítam, aby boli jasné pravidlá. Na druhej strane by som očakával, že sa budú zverejňovať aj všetky priame či nepriame podpory médií, aj takzvaných nezávislých, ktoré finančne a inými výhodami podporuje štát a samosprávy – komunálna aj regionálna. Potom až bude jasné, kto za koho a za čo kope...

Dokonca sa uvažuje o ústavnom zákone na ochranu novinárov...

Zaregistroval som to a chápem pohnútky predkladateľov aj novinárskej obce či vydavateľov. Po vražde investigatívneho novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Martiny Kušnírovej stúpli obavy, že aj u nás sa zavedú praktiky odstraňovania nepohodlných novinárov. Verím, že takáto prax sa už nikdy na Slovensku nezopakuje.

Žurnalistika je strážny pes demokracie a jeden z jej pilierov, ktorý si treba chrániť. Súhlasím, že novinárov aj ich zdroje treba chrániť zo zákona, ale nemusí to byť priamo v Ústave SR.

Róbert Kolár si pozorne prečíta každé číslo nášho magazínu.
Foto: Jaroslav Moravčík

Dnes sme svedkami rôznych útokov aj iné profesie - zdravotníkov či učiteľov. Oni by tiež potrebovali zákonnú ochranu, napríklad mať štatút verejných činiteľov, kde útoky na nich sa posudzujú sprísnenou sadzbou trestov.

Na záver obligátna otázka. Kde vidíte vaše médiá o rok – pri 5. výročí magazínu a po komunálnych i regionálnych voľbách?

Ružomberok je výnimočný v mnohých veciach a jedna z nich je aj množstvo médií, ktoré tu sú. Zrejme to nadväzuje na silnú tradíciu vydavateľstiev a tlačiarov v našom meste. K zlepšenej práci redaktorov prispieva aj štúdium žurnalistiky na Katolíckej univerzite. Mňa teší, že mladých novinárov tam vzdelávajú ľudia, ktorí zakladali našu redakciu a v našom vydavateľstve pracujú absolventky aj študenti tejto vysokej školy.

Spomínaná konkurencia komunálnych aj regionálnych médií núti aj nás odvádzať kvalitnú prácu a posilniť si získanú pozíciu v meste a regióne dolného Liptova. Som presvedčený, že ľudia v našich tituloch stále hľadajú informácie, ktoré nebudú skreslené či účelovo podsúvané.

Výhoda mesačníka a webu RK Magazín je, že v redakcii je mladý a talentovaný kolektív s výborným potenciálom vývoja a napredovania – pod dohľadom skúseného odborníka v mediálnej oblasti na čele nášho vydavateľstva. Verím, že kvalitná práca nás všetkých povedie k väčšej známosti a posilneniu nášho postavenia, ako aj zvýšeniu príjmov z reklamy a inzercie i predaja. Cieľ však zostáva stále rovnaký ako pri začiatku – robiť kvalitnú žurnalistiku a prinášať ľuďom pravdivé a neskreslené informácie v širšom kontexte a súvislostiach.

V Trojlístku chutí najviac meteník

A najlepšie, keď je ešte teplý a chrumkavý. Vianočnými zvykmi a tradíciami sme sa boli inšpirovať do Centra sociálnych služieb Trojlístok.

Anna Zábojníková Anna Zábojníková

Vždy, keď sa ohlásime na návštevu do Trojlístka, radujú sa nielen sociálni pracovníci, ale aj klienti, ktorých už poznáme po mene. Prostredníctvom mnohých terapií sa v zariadení snažia všetci tráviť čas tak, aby bol zmysluplný a pestrý. Aj teraz, keď je situácia s pandémiou najvážnejšia.

Po vianočnom debute vzniká album na ľudovú nôtu

„Každý z nás sa tu venuje inej terapii, mne je prirodzená muzikoterapia, pretože som odmalička muzikant," začína nám vysvetľovať sociálny pracovník Peter Rázga. Začiatkom roka 2018 sa aj vďaka jeho pričineniu podarilo vydať vianočný album s koledami. Nachádza sa na ňom 11 piesní a účinkuje na ňom 25 klientov a aj niektorí zamestnanci.

„V rámci muzikoterapie sú tiež určité postupy, s každý klientom sa robí inak. Zameriavame sa hlavne na hudbu, no nechýba ani tanec, hoci oveľa menej," približuje muzikoterapiu P. Rázga.

Vianočný album ale nie je jediná aktivita. Už dlhšie v Trojlístku vzniká aj druhý, tentokrát na ľudovú nôtu. „Muzika je hotová, treba to len dospievať. Vzhľadom na aktuálnu situáciu je to ale veľmi náročné. Album bude zameraný na ľudové piesne z celého Slovenska. Bude prepracovanejší, budú tam aj náročnejšie piesne, budeme sa trápiť aj s východniarčinou," predstavuje Rázga nový ľudový album, ktorý postupne vzniká.

Zároveň hovorí, že teraz v období pred Vianocami zvyknú s klientami variť punč. Je to dlhoročný zvyk, ktorým si spríjemňujú spoločné chvíle. „Donesieme gitaru, husle a spievame."

„Tieto chvíle máme veľmi radi, keď môžeme byť spolu," zapája sa do diskusie aj jeden z klientov Janko Ambróz. Hovorí, že vianočné obdobie má rád, sem-tam aj doma priloží ruku k dielu.

„Pomáhal som vykrajovať medovníky aj zdobiť, no baví ma aj vylizovanie varešiek," hovorí so smiechom Janko Ambróz. Zároveň hovorí, že najradšej má torty, a na Vianoce práve šalát či opekance.

Janka sa pýtame aj na vianočné prianie. Najviac si želá, aby skončila pandémia, aby Centrum sociálnych služieb Trojlístok už nezatvorili a aby mohol byť celý kolektív spolu.

Pri pečení pomáhajú aj relaxujú

Okrem muzikoterapie je v Trojlístku obľúbená aj kulinoterapia. Tú ma na starosti terapeutka Evka Buchová. „Počas celého roka stále niečo robíme. Pečieme šišky, bublaninu, pagáče. Klientov zapájam do prípravy a oni sa z toho veľmi tešia. Najradšej majú meteník," usmieva sa terapeutka Evka a jej slová potvrdzujú viacerí klienti.

„Aj ja pomáham tete Evke, pečiem koláče, meliem a tiež aj vylizujem. Zdobievame aj medovníčky, najlepšia je atmosféra a najviac mi chutí meteník," hovorí Evka Čačová a pridáva sa aj ďalšia klientka Ľubka.

„Pomáhame pri píprave, napríklad čistíme cesnak alebo miešame cesto. Pri pečení je tiež veľký relax. Veď je to aj potrebné, a je aj dôležité, že keď sa žena vydá, mala by vedieť piecť. Ja som sa vždy chcela naučiť variť," hovorí s úsmevom.

Ľubka má však okrem varenia rada aj spievanie. Jej hlas by ste si mohli vypočuť práve na už spomínanom vianočnom albume. „Baví ma spievať, na prvom cédečku bola dokonca aj anglická pesnička. Je jedno či sú piesne ľudové alebo vianočné, za každých okolností je to pre mňa veľký relax," vysvetľuje Ľubka.

Darčeky nosia aj ružomberskí futbalisti

Centrum sociálnych služieb (CSS) Trojlístok sa už viac ako desať rokov stretáva aj s ružomberskými futbalistami. „Medzi tým sa síce menili hráči, funkcionári aj tréneri, no zakaždým sme vždy boli v ich priazni," teší sa zo spoločného stretnutia terapeutka z CSS Trojlístok Eva Buchová.

Prvé stretnutie iniciovala s Františkom Strakom, ktorý bol pred viac ako desiatimi rokmi trénerom MFK Ružomberok. Priateľstvo utužovali každý rok. Klienti z centra navštevovali štadión a futbalisti zase chodili do Trojlístka. V predvianočnom období dokonca priniesli aj darčeky.

„Naposledy sme sa stretli na futbalovom štadióne pred pár týždňami. Bol to obrovský zážitok. Som veľký fanúšik MFK Ružomberok, keď môj brat môže, tak idem s ním. Najlepší je podľa mňa Janko Maslo. Od futbalistov dostávame každoročne darčeky, kalendáre, plagáty ale aj pernamentky na celú sezónu," hovorí ďalší klient Michal Jančík.

Recept na meteník z Trojlístka

Cesto:
1/2 l mlieka
1 droždie
Polohrubá múka - podľa potreby
Kyslá kapusta - nežmýkaná do dlaní
Cesnak - individuálne, podľa toho, ako kto má rád
Olej

Postup:

Z vlažného mlieka a droždia, štipky soli a z trocha múky urobíme kvások. Necháme podkysnúť. Pridáme popučený cesnak (1-2 strúčiky, príp. granulovaný), olej a kyslú kapustu (kapustu nežmýkame, dávame aj s vodou). Všetko premiešame a podľa potreby primiešame múku (cesto musí byť redšie!) a necháme opäť kysnúť. Vykysnuté cesto dáme na olejom alebo bravčovou masťou dobre vymastený plech. Pečieme do zlatista. Po upečení meteník jemne posolíme a potrieme rozpučeným cesnakom. Prevrátime ho, postup zopakujeme a prevrátime ho naspäť na vrchnú stranu. Ešte predtým, ako ho potrieme cesnakom a posolíme, hneď po vybratí z rúry sa môže na zjemnenie chuti potrieť maslom.

Klienti Trojlístka.
Foto: CSS Trojlístok.

PONUKA PRÁCE

Zabehnutá stavebná firma hľada
junior stavbyvedúceho (mzda od 800 EUR/mesiac)
senior stavbyvedúceho (mzda od 1500 EUR/mesiac)
pre stavby Ružomberok a okolie. Nástup ihneď!

Životopisy posielaje na: **pracastavbyveduci@gmail.com**

Hrabovo skrášlia nové drevené sochy

Desať najlepších umeleckých rezbárov z Česka a Slovenska vyrobilo sedem nových sôch pre Hrabovskú dolinu, ktoré ju budú zdobiť najbližšie roky.

V stredu 24. novembra sa v Hrabove uskutočnil prvý ročník podujatia s názvom Spoznaj svoju dolinu. V rámci tejto akcie si mohla široká verejnosť prehliadnuť sedem nových sôch, ktoré budú po dokončení zdobiť Hrabovskú dolinu.

Okrem toho sa návštevníci mohli od animátoriek dozvedieť zaujímavosti o Hrabovskej doline či Malinom Brde. Na prítomných ľudí čakalo sedem stanovíšť, kde si mohli pozrieť prácu rezbárov, ktorí dotvárali posledné detaily na sochách. Návštevníci mohli taktiež využiť možnosť vyfotografovať sa so samotnými sochami.

Počas pondelka a utorka sa verejnosť mohla prísť pozrieť na rezbárov pri tvorení sôch v Kráľovstve Hrabovo, ktoré sa nachádza pod neďalekou vodnou nádržou. Túto možnosť využili hlavne deti z materských a základných škôl. Rezbári tvorbu nových drevených sôch začali v utorok 16. novembra, kedy sa naplno pustili do ich výroby.

Medvede upozornia na atrakcie Hrabovskej doliny

Až päť zo siedmich vyrobených sôch pozostáva z dvojmetrových drevených medveďov, ktorí sú vyrobení z červeného smreka. Zostávajúce dve sochy tvorí nadrozmerný drevený nápis Kráľovstvo Hrabovo. Vyrobené drevené medvede budú upozorňovať na jednotlivé miesta v Hrabovskej doline.

Medveď s lyžami sa bude nachádzať pri vstupe do strediska Malinô Brdo. Jednotlivé ubytovacie zariadenia v Hrabove bude propagovať medveď s kufrom. Pri vodnej nádrži Hrabovo bude umiestnený medveď s ďalekohľadom. Medveď s lanom bude upozorňovať na populárny lanový park Tarzánia, ktorý je najväčší svojho druhu na Slovensku. Na začiatku náučného chodníka Medvedia cesta bude prítomný medveď s kompasom.

Výstavu sôch zorganizovalo Združenie Hrabovská dolina v spolupráci s Oblastnou organizáciou cestovného ruchu REGION LIPTOV a mestom Ružomberok.

Filip Kubáň

Drevený nápis Kráľovstvo Hrabovo bude ozdobou samotného areálu.
Foto: Filip Kubáň

Pri vodnej nádrži Hrabovo bude medveď s ďalekohľadom. Foto: Filip Kubáň

Pri vytvárani schôch je dôležitý každý detail. Foto: Kráľovstvo Hrabovo

Rezbári vyrábajú sochy z červeného smreka. Foto: Filip Kubáň

Pohľad autora pred konečnou úpravou. Foto: Kráľovstvo Hrabovo

Medveď s kufrom bude propagovať ubytovacie zariadenia. Foto: Filip Kubáň

Hrabovský lanový park Tarzánia bude mať taktiež svoju sochu. Foto: Filip Kubáň

Na začiatku náučného chodníka Medvedia cesta bude medveď - turista. Foto: Filip Kubáň

Pred vstupom do strediska Malinô Brdo bude lyžiarov vítať medveď s lyžami. Foto: Filip Kubáň

Z medovníkov tvorí umelecké diela

O tom, že medovníky nie sú len predvianočnou záležitosťou, sme sa rozprávali s Annou Šenkeríkovou.

Anna Zábojníková Jaroslav Moravčík

Pochádza z Horného Srnia, domov však našla v Liptovskej Lúžnej. Hoci je vyštudovaná novinárka, venuje sa dnes predovšetkým pečeniu. Nedávno sa jej dokonca s manželom podarilo sprevádzkovať medovnikársku výrobňu s originálnym názvom Medveďovníky.

V kuchyni sa realizovala od základnej školy, sem-tam upiekla aj niečo sladké, ale skôr sa vyžívala vo varení. Rada rodičom a štyrom súrodencom chystala raňajky či obedy. Vtedy si ani nepomyslela, že by sa kuchyňa niekedy stala jej pracoviskom.

Z novinárky cukrárka

„Ťahalo ma to skôr k literatúre a práci s textom. Fušovala som aj do rôznych výtvarných techník, ale vždy len v neprofesionálnej, naivnej podobe. Vždy ma bavilo úžitkové umenie. Mám veľkú rodinu, čiže moje výtvory si rýchlo našli majiteľa začína nám rozprávať šikovná Anna Šenkeríková a dodáva, že asi päť rokov dozadu upiekla prvú tortu pre svokru k meninám. Vtedy sa zrodila aj jej láska k pečeniu.

Annu zavialo do Ružomberka pred siedmimi rokmi. Vyštudovala žurnalistiku a po vysokej škole sa novinárčine asi tri roky aj venovala. Jej články ste si mali možnosť prečítať aj v našom magazíne. Novinársku skúsenosť neľutuje. Práve naopak, hovorí, že vďaka novinárčine spoznala veľa zaujímavých ľudí a mnohému sa priučila.

XXX.
Foto: Jaroslav Moravčík

„Pred štyrmi rokmi som natrafila na šikovnú medovnikárku Zuzku Hubovú z Ružomberka. Kvôli článku som navštívila jej dielničku. Strávila som tam asi tri hodiny, ale najradšej by som tam vtedy aj prespala. Neskutočne som si u nej oddýchla. Dozvedela som sa základy toho, ako správne vymiesiť cesto, ako si urobiť polevu a ako zdobiť. Už mi chýbal len cvik. Každú voľnú chvíľu som venovala medovníkom. Doteraz sa stále učím a snažím zdokonaľovať," spomína na zážitok, ktorý ju posmelil k vlastnej tvorbe.

Istého času dokonca chodievala vypomáhať vychýrenej černovskej medovnikárke Mirke Cingelovej. „Bola to pre mňa skvelá škola a aj napriek vražednému pracovnému tempu, na tieto časy veľmi rada spomínam," hovorí o ďalšej šikovnej dolnoliptáčke Anna Šenkeríková.

So zdobením medovníkov tak prišla do kontaktu až v dospelosti, keď mala vlastnú domácnosť. S rodičmi aj súrodencami, samozrejme, piekli medovníky pred Vianocami.

„Bola to veľmi príjemná záležitosť, najmä keď nám mama dovolila, aby sme sa napásli na zvyškoch surového cesta. Mali sme divné chute. Medovníky sme však nikdy nezdobili, boli by už príliš sladké. Aj do cesta dávala mama o polovicu menej cukru než sa uvádza v recepte. Robila to tak pri všetkých koláčoch, aby sme sa zbytočne neprepchávali sladkým," načrie do spomienok z detstva mladá cukrárka.

V rodine Patkových „fičali" hlavne kysnuté koláče, z ktorých sa, ako hovorí 28-ročná Anna, dokáže človek aj najesť.

„Bolo nás päť súrodencov, mama bola dlho bez práce, tato robotník, takže obracali každú korunu. Jogurty, kupované sladkosti či finančne náročnejšie dezerty boli luxus. Hlavne sa všetko poctivo delilo. Keď som trebárs na narodeniny dostala bonboniéru, každý z nás, detí, sme z nej dostali obvykle tri bonbóny, rodičom ostal jeden, ktorý si rozdelili napoly."

Anna si spomína, že koláče boli u nich doma takmer na dennom poriadku. Hoci často pečie, nikdy sa jej nepodarilo urobiť také kysnuté cesto, ako dokáže spraviť jej mama.

„Absolútnou srdcovkou je pre mňa štedrák, ktorý mi mama pravidelne vypeká nielen na Vianoce, ale aj namiesto torty, keď oslavujem nejaký sviatok. Asi na ničom sladkom si nepochutnám tak, ako na poctivom kysnutom koláči," hovorí o maškrtách od svojej mamy dnes už vyučená cukrárka.

Medovníky nielen na Vianoce

A hoci by ste na jej zozname našli mnohé dobroty, najväčšou vášňou sú práve medovníky. Práve tie ju fascinujú najmä z technologického hľadiska. „Medovníkové cesto je unikátny materiál, ktorý prináša nespočetné množstvo možností. Môžete sa hrať s 3D objektmi a rôznymi inými výtvarnými technikami. Naviac, ide stále o jedlú, veľmi trvácnu potravinu. Pamätám si, že medovníky sa u nás po Vianociach dojedali hádam ešte vo februári. Je pravda, že kým sme mali na výber, siahli sme radšej po koláčoch, zákuskoch či lineckom pečive. Ale keď všetko došlo, medovníky padli vhod," vysvetľuje Anna.

Zároveň si uvedomuje, že pre

mnohých sú medovníky sezónnou (pred)vianočnou záležitosťou a donedávna to tak vnímala aj ona. Čoraz častejšie sa jej však rodina a známi vypytovali, či by im vedela vytvoriť medovníky k rôznym iným príležitostiam, pretože im pripadali ako veľmi vďačné pozornosti – dá sa na nich pokochať a neskôr aj pochutnať. Sama zvykla dávať medovníky ako dary celoročne.

„Pečiem klasické ploché medovníky rôznych tvarov a k rôznym príležitostiam. Robím aj 3D medovníky – chalúpky, kostoly misky, krabičky, kazety, kraslice či vianočné gule, fujary a podobne. Pri miskách a kazetách človek nikdy nevie, ako to vypáli – raz to vyjde a inokedy nie. Aj keď si myslím, že ma už nič nemôže prekvapiť, odrazu sa pritrafí hrboľaté cesto, veľké bubliny, príliš riedka poleva a iné komplikácie. Ale to sa môže stať aj pri tých najjednoduchších medovníkoch," vyratúva, čo všetko dokáže upiecť z medovníkového cesta. To je však len začiatok, medovníky treba aj „obliecť".

„Najpríjemnejšou, ale zrejme aj najnáročnejšou etapou je zdobenie. Predstavte si, že sedíte dvanásť hodín sklonený, jednou rukou kŕčovito pridŕžate medovník a druhou rukou neustále stláčate vrecko s polevou. Určite to dá zabrať i chrbtici. A oči vám tiež nepoďakujú, keď robíte mriežku alebo zdobíte bielou polevou na biely podklad," približuje náročnosť zdobenia medovníkov Anna Šenkeríková. Zároveň hovorí, že čas, ktorý venuje zdobeniu jedného medovníka, je veľmi individuálny a nedá sa paušalizovať. Zopár plechov jej ale prihorelo.

„Môžem sa pochváliť tým, že moje medovníky už degustovali okrem ľudí aj sliepky, prasce, psy a dokonca zajace," smeje sa Anna.

Pre mnohých je pri pečení medovníkov kameňom úrazu najmä cesto, ktoré nechce zmäknúť. Na medovníkoch od Anny však strach zo zlomených zubov nehrozí.

„Bývame v dome, kde je relatívne vysoká vlhkosť na rozdiel od pa-nelákových bytov a podobne. Aj v našej výrobničke býva vlhkosť pomerne vysoká. Je to spôsobené zrejme aj tým, že sa nachádzame v Nízkych Tatrách, v nadmorskej výške zhruba 700 metrov, kde sú veľmi dobré klimatické podmienky. Medovníky teda u nás mäknú jedna radosť, čo však pri trojrozmerných medovníkoch, ktoré musia niečo zniesť, nie je žiadna výhra," začína vysvetľovať dôvody. A pokračuje. „Z mojej praxe môžem povedať, že v recepte je možno dvadsať percent úspechu. Zvyšných 80 je v tom, koľko medovníky pečiete, ako ich skladujete a akú vlhkosť máte doma. Medovníky nesmiete nechať v rúre pridlho, aby sa vám nevysušili. Pokiaľ máte doma vlhkosť pod 50 percent, medovníky vám ťažko zmäknú," radí šikovná cukrárka.

Cesta k vlastnej výrobni

Pri pohľade na medovníky od Anny má človek pocit, že ich doslova maľuje. Dokonca nadobudne pocit, že také dielo predsa nemôže len tak zjesť. Bola by to predsa škoda.

„Nezdá sa mi, že by moje zdobenie bolo extra profesionálne. Viem o mnohých medovnikárkach, ktoré majú omnoho lepšiu a precíznejšiu prácu. Ja, žiaľ, nemám takú trpezlivosť a ťahá ma to aj k iným záujmom, čiže sa medovníkom nedokážem naplno oddať. Sem-tam si potrebujem upiecť riadnu tortu, urobiť komplikovanejšiu modeláciu, pomaľovať nejaké tričká či upliesť košíky," skromne nám oponuje Anna a dodáva, že sleduje aj prácu iných medovnikárov a cukrárov z celého sveta. Vždy však zdobí podľa seba, aj keď mnohokrát sa možno nevedomky inšpiruje.

„Pokiaľ ide o bežné ornamenty a čipky – nemyslím si, že sa dá v tomto smere niečo nové vymyslieť, keďže obvykle vychádzajú z jednoduchých geometrických tvarov. O nejakom autorstve sa tu hovoriť nedá," vysvetľuje Anna a hovorí, že to, čomu sa vyhýba, sú chronicky známe postavičky z rozprávok alebo motívy, na ktoré má autorské práva niekto iný.

„Radšej si vytvorím vlastnú ilustráciu. V tomto smere mám trošku výhodu, lebo kresliť ako-tak viem, hoci je to len také naivné umenie. Keďže sa nám však s manželom podarilo sprevádzkovať medovnikársku výrobňu, môžem sa medovníkom venovať viac než doteraz, čo hádam prinesie ďalší posun v kvalite zdobenia."

Cesta k vlastnej výrobni bola dlhá, no Anna vraví, že má šťastie, že má muža, ktorý ju vo všetkom podporuje a chce, aby sa rozvíjala v tom, čo ju baví.

„V prvom rade som potrebovala získať výučný list, takže som si pred zhruba dvoma rokmi dorobila školu. Peniaze na prevádzku sa nám však podarilo našetriť až o rok neskôr. Začiatkom tohto roka začali stavebné práce. Popritom sa stále riešili administratívne záležitosti. Kvôli korone sa niektoré veci naťahovali – dlhšie sme čakali na rôzne potvrdenia, materiál či nevyhnutné vybavenie. Už sme ani nedúfali, že tento rok prevádzku otvoríme, ale nakoniec sa to podarilo," teší sa Anna Šenkerí-ková.

Prevádzka bude fungovať len na objednávky. Ľudia si objednajú a prídu po medovníky v dohodnutom čase len za účelom vyzdvihnutia.

Ocenili ružomberských divadelníkov

Neprofesionálne divadlo RosArt vyhralo s inscenáciou Solitarita prvé miesto v krajskej súťaži Turčianske javisko a Scénická žatva.

Divadelníci tak priamo postúpili na celoslovenský festival divadiel dospelých Belopotockého Mikuláš, kde sa umiestnili na striebornej priečke. „Predovšetkým sme sa potešili, že epidemiologická situácia umožnila festival zorganizovať, a tak sme mali opäť príležitosť hrať v Slovenskom komornom divadle Martin, čo je už samo o sebe zážitok," teší sa z úspechu režisérka divadla Marianna Stančoková.

Dodáva, že všetkých potešilo prvenstvo i slová poroty, ktorá nešetrila chválou, čo je naozaj výnimočné a o to vzácnejšie. „V neposlednom rade to môže byť aj potvrdením toho, že divadlo, ktoré ponúkame nielen ružomberskému publiku, má kvalitatívne parametre, ktoré oceňuje aj odborná teatrologická verejnosť."

Solitarita má na konte už štyri ocenenia

Doposiaľ najväčšie úspechy dosiahli s inscenáciou dramatika Joanesa Nielsena, pochádzajúceho z Faerských ostrovov, „Jestvuje krajina menom víkend?", s ktorou na celoštátnej súťaži obsadili 2. miesto a tak postúpili aj na Scénickú žatvu, ktorá je vrcholným podujatím amatérskeho divadla na Slovensku.

Úspešná je však aj spomínaná inscenácia Solitarita, ktorá má „na konte" štyri ocenenia, dokonca sa stala laureátom festivalu vysokoškolského divadla Akademický Prešov 2021 a na ostatnom festivale sa umiestnila v striebornom pásme.

„Heslom každej reprízy ktorejkoľvek inscenácie je: Ideme si to na javisko užiť. Pretože energia herca, ktorému pobyt na scéne produkuje endorfíny, sa nevyhnutne prenesie aj na diváka. To umocní jeho zážitok, a tak existuje predpoklad, že aj odkazy inscenácie sa mu intenzívnejšie dostanú pod kožu," vysvetľuje režisérka a dodáva, že každé predstavenie je do istej miery iné, ani herec nikdy nie je úplne tým istým.

Ružomberskí divadelníci z RosArt.
Foto: Archív divadla

„Hoci súťažné festivalové publikum máva svoje špecifiká, myslím, že na Belopotockého Mikuláši komunikácia javisko - hľadisko neviazla. Svedčili o tom salvy smiechu a potlesk. My sme si to užili a tak veríme, že aj diváci odchádzali s podobným pocitom," približuje javisko v Liptovskom Mikuláši režisérka.

Chcú naučiť Ružomberčanov, že v meste funguje divadlo

Leto aj jeseň boli v divadelnom štúdiu RosArt intenzívne. Divadelníci navštevovali s inscenáciami festivaly doma aj v zahraničí, pripravovali premiéru a reprízovali inscenáciu Znovuzjendotenie Kóreí.

„Momentálne túžime reprízovať náš repertoár, naučiť Ružomberčanov, že v tomto meste funguje divadlo a že sa doň oplatí chodiť, a to nielen preto, že sa systematicky venujeme témam, ktoré sa bezprostredne dotýkajú človeka dneška," hovorí o plánoch Stančoková a dodáva, že epidémia ju naučila nerobiť si plány, ale nosiť v sebe túžby a hľadať silu a možnosti na ich realizáciu.

„Mojou túžbou je vytvoriť s herečkou a speváčkou Vanesou Jambrozyovou monodrámu, ktorá má byť symbiózou činoherného, pohybového a hudobného divadla a mala by byť sondou do duše ženy 21. storočia. V performance nebudú chýbať ani piesne z Vanesinho pripravovaného albumu. Okrem toho mám v zásuvke niekoľko textov, ktoré by som veľmi rada inscenovala, lebo sa už prvým prečítaním stali pre mňa srdcovou záležitosťou," hovorí o ďalších plánoch režisérka divadla.

Anna Zábojníková

Ocenili cykloaktivistov

Občianska iniciatíva Ružomberkom bajkom uspela v kampani Európsky týždeň mobility 2021 v kategórii Aktívna organizácia.

V utorok 19. októbra sa v Bratislave konalo vyhodnotenie výsledkov kampane, ktorej cieľom je umožniť mestám či obciam vyskúšať si alternatívy trvalo udržateľnej dopravy. Súťaž je zároveň motiváciu pre jednotlivcov, aby si volili udržateľné spôsoby dopravy, ako sú verejná hromadná doprava, pešia chôdza či cyklodoprava, čím môžu znížiť emisie uhlíka, zlepšiť kvalitu ovzdušia a urobiť z mestských častí príjemnejšie miesta pre život a prácu.

Ladislav Matej: V Ružomberku si nás zatiaľ nik nevšimol

Do národnej kampane Európsky týždeň mobility sa prihlásilo 26 projektov. Výhercov napokon vybrala päťčlenná komisia. Hodnotené boli tri kategórie: aktívna samospráva, efektívne trvalé opatrenia a aktívna organizácia.

Cena v prvej kategórii vyhrala obec Ivanka pri Dunaji, ocenenie si prevzal starosta obce. V kategórii efektívne trvalé opatrenie vyhralo mesto Trnava. Aj v tomto prípade si cenu prevzal zástupca samosprávy – primátor mesta. V tretej kategórii s názvom Aktívna organizácia uspela ružomberská iniciatíva Ružomberkom Bajkom. Ocenenie si prevzali jej členovia Miroslav Klíma a Ladislav Matej.

Komisia skonštatovala, že inciatíva dokázala svojou kreativitou a aktívnym prístupom v pomerne krátkom čase upriamiť pozornosť na nepriaznivú situáciu v oblasti dopravy v Ružomberku a na skutočnosť, že je potrebné ju riešiť urgentne. Získala si tak množstvo podporovateľov nielen na strane obdivovateľov, ale nadviazala aj spoluprácu so samosprávou, čo komisia považuje za príklad hodný nasledovania aj pre iné mestá.

„Ďakujem, že tu môžeme byť a že ste si nás všimli, pretože v Ružomberku si nás zatiaľ nik nevšimol. Je to problém našej samosprávy a my s tým budeme naďalej bojovať. V tom boji nám intenzívne pomohla Cyklokoalícia a naši kamaráti, ktorí tu nemôžu byť. Špeciálne poďakovanie patrí Romanovi, ktorý je pri každom natáčaní nášho videa. Pán minister, príďte za nami do Ružomberka, vytvoríme s vami krásne video a možno aj naša samospráva si všimne, že v tom meste sme," prihovára sa L. Matej.

Spoločná fotografia všetkých ocenených. (Zdroj: reprofoto)

Minister avizuje nový operačný program

Európsky týždeň mobility prebiehal od 16. do 22. septembra. Do kampane sa zapojila aj ružomberská občianska inciaitíva Ružomberkom bajkom. Za projektom stojí štvorica dolnoliptákov: Miroslav Klíma, Michal Kudlička, Ladislav Matej aj Roman Hruška.

Ich cieľom je kvalitnejší a zdravší život pre Ružomberčanov. Jedným z riešení bude aj to, že sa budú môcť bezpečne pohybovať po meste inak, ako len autom. Štvoricu môžete poznať z mnohých videí, naposledy ste ich mohli zazrieť aj na prejazde mestom. Vyhlasovateľom kampane je Ministerstvo životného prostredia SR a záštitu nad národnou súťažou o cenu Európskeho týždňa mobility prevzal minister Ján Budaj. „V rámci európskej kampane, do ktorej sa zapojilo 3 200 účastníkov, skončilo Slovensko na 13. mieste. V priebehu kampane v roku 2021 sa v slovenských mestách a obciach zorganizovalo mnoho aktivít a množstvo trvalých opatrení, pri viacerých z nich pomáhali aj zdroje z rezortu životného prostredia," povedal minister.

Zároveň zdôraznil, že takéto aktivity aj trvalé opatrenia prispievajú k tomu, že sa zvýši povedomie obyvateľov o prínosoch využívania aktívnej formy dopravy, ale aj o negatívnych dopadoch stále vysokého podielu motorovej dopravy na neobnoviteľné zdroje.

„Slovensko čaká pre nadchádzajúce obdobie nový operačný program, budú zdroje na pokračovanie v cyklotrasách a na podporu udržateľnej mobility. Treba zdôrazniť, že zmeny k lepšiemu sa môžu podariť len vtedy, keď sa týchto šancí chopíme a zdroje využijeme," prisľúbil J. Budaj.

Anna Zábojníková

Za slobodné vysoké školy

V predvečer Dňa študentov pred 32 rokmi prvýkrát verejne vystúpili študenti v Bratislave s požiadavkou na slobodné vysoké školstvo. Organizovali ho študenti, ktorí sa spred Univerzity Komenského (UK) vydali na pochod mestom držiac sa za ruky a demonštrujúc tak jednotu študentov a ich požiadaviek na slobodu akademickej pôdy. Na druhý deň 17. novembra 1989 študenti v Prahe sa na svojom pochode mestom dostali do stretu s mocenskou silou komunistického režimu, ktorý odštartoval jeho rýchly pád a Nežnú revolúciu.

V predvečer štátneho sviatku Dňa boja za slobodu a demokraciu tohto roku opäť vyšli slovenskí študenti do ulíc, aby protestovali za slobodné vysoké školy a proti novele vysokoškolského zákona. Zdalo by sa, že je tu opäť napätá atmosféra, ktorá povedie k zmene. Niekoľko základných rozdielov ukazuje, že tu netreba hľadať paralelu. Parafrázujúc slová klasika česko-slovenskej politiky by sme mohli dokonca povedať, že ide o „hlboké nedorozumenie“.

Patrím ku generácii, ktorá zažila neslobodu na vysokých školách za komunistickej totality. Mám priateľa, ktorý študoval filozofiu a vedecký komunizmus na Filozofickej fakulte UK. Dva roky pred novembrom 1989 neobhájil diplomovú prácu, lebo použil v nej slovo politológia. Podľa vedenia katedry to bol výraz buržoáznej ideológie. Na protest išiel pracovať ako smetiar do Čiech a nakoniec o rok diplomovku obhájil na Univerzite Karlovej v Prahe.

Po Nežnej revolúcii vznikla na Filozofickej fakulte UK Katedra politológie a jej zakladateľom a prvým vedúcim sa stal Prof. Miroslav Kusý. Výrazná osobnosť reformnej tzv. Pražskej jari v roku 1968, neskôr normalizátormi Komunistickej strany Slovenska (KSS) prenasledovaný disident. Ešte v auguste 1989 ho príslušníci Štátnej bezpečnosti (ŠtB) poslali do väzenia. Paradoxom doby bolo, že kamarátovi po zmene vysokoškolského zákona prišlo rozhodnutie, že môže používať titul magister (Mgr.) politológie.

Ďalším príkladom neslobody na vysokých školách bola príhoda, keď sa kolega na prednáške z politickej ekonómie opýtal, či práve konkurencia nie je príčinou rýchlejšieho napredovania Západu. Prednášajúci, bývalý člen Ústredného výboru KSS, sčervenel a v hneve ho chytil pod krk a vyhodil z prednášky. Hrozilo mu dokonca podmienečné vylúčenie zo štúdia.

Mnohí z mojich rovesníkov a starších zažili aj horšie príklady neslobody na vysokých školách v období socializmu. Ďalší nemohli vôbec študovať pre svoj pôvod, názory či presvedčenie. Ideológovia komunistického režimu a eštebáci však mali svojich „pomocníkov“ nielen na školách, ale aj v radoch študentov. O slobode na akademickej pôde ani na internátoch sa nedalo vôbec hovoriť a nikde ste si neboli istý, či „veľký brat“ ne(od)počúva.

Po Nežnej revolúcii sa mnohé kádre na vysokých školách rýchlo „pretransformovali“ z politických ekonómov na odborníkov na trhovú ekonomiku, z vedeckého komunizmu presedlali na politológiu a z propagandistov marxizmu-leninizmu sa stali experti na marketing a vzťahy s verejnosťou (angl. public relations – PR). Mnohí sa dostali do vedenia univerzít a ich fakúlt. Ďalší založili pofidérne vysoké školy, kde nebol problém získať titul alebo si kúpiť čestný doktorát. A niektorí dokonca zakotvili v politike a prednášali študentom.

Dnes máme v jednom krajskom meste aj tri univerzity a vysoké školy pomaly v každom okresnom mestečku. Aj preto je stav nášho vysokého školstva na úrovni, ktorá nedosahuje svetové parametre, ba ani európsky priemer našich susedov. Mnohé z nich by pri prísnejšom posudzovaní už dávno nesplnili akreditačné kritériá. Tento stav je dlhodobo neúnosný, preto úprava vysokoškolského štúdia je nevyhnutná a je súčasťou reformného balíka na čerpanie eurofondov v rámci nášho Plánu obnovy. Ministerstvo školstva predložilo novelu vysokoškolského zákona, na ktorej sa však nedokázalo dohodnúť s akademickou obcou, zapracovať ich pripomienky a prezentovať ju verejnosti. Študenti s pedagógmi vyšli protestovať do ulíc proti novele a za slobodné vysoké školy, dali im na to aj rektorské voľno.

Prirovnávať však dnešné protesty za zachovanie akademických slobôd s pochodom študentov počas komunistickej totality je neadekvátne. Je výsledkom nepoznania historických súvislostí a neúctou voči všetkým, ktorí neslobodu na vysokých školách za socializmu zažili. Dokonca výsmechom do očí tým, ktorí štúdium nedokončili pre svoje názory a postoje. A možno až pľuvancom do tváre pre tých, ktorí ani nemohli študovať kvôli svojmu pôvodu či presvedčeniu.

Miroslav Parobek

Svetlo, ktoré cestuje lietadlom, vlakom a sviečkami

S príbehom betlehemského svetla sa spája sľub križiaka, program rakúskej televízie na pomoc postihnutým deťom a aj distribučné jednotky skautov.

Nikola Marhefková frantiskani.sk

Je už tradičnou predzvesťou Vianoc. Veriaci sa ho v lampášoch usilujú transportovať do svojho príbytku bez toho, aby zhaslo, a o jeho udržanie sa usilujú aj doma. Je totiž zďaleka, pricestovalo z iného kontinentu.

Betlehemské svetlo sa odpaľuje z plamienka horiaceho v bazilike Narodenia Pána v Betleheme. Medzi ľudí putuje osobným odovzdávaním zo sviečky na sviečku. Kým však dorazí do domovov veriacich, má niekoľko „medzizastávok".

Prvý raz ho doniesol križiak

Podľa legendy doniesli plameň z rodiska Ježiša Krista prvýkrát už v stredoveku. Jeho prapočiatky siahajú do obdobia dobývania Jeruzalema v 11. storočí. Pápež Urban II vtedy vyhlásil prvú križiacku výpravu na oslobodenie Svätej zeme. V tom čase boli totiž územia Blízkeho východu a Malej Ázie ovládané seldžuckými Turkami. A to vrátane Jeruzalema. Čoby kolískou kresťanstva, kde pôsobil a zomrel Kristus.

Pre východných kresťanov predstavovali Turci priamu hrozbu, svoje záujmy si chcela brániť aj Byzantská ríša, ktorá požiadala v boji proti nepriateľovi pápeža o pomoc. Ťažkosti mali i západní pútnici, návšteva posvätných miest pre nich nebola pre možné útoky veľmi bezpečná.

Súčasťou vojsk na dobytie Jeruzalema boli rytieri, šľachtici aj širšie vrstvy obyvateľstva, nejedni motivovaní pápežovým prísľubom spásy a odpustenia hriechov za účasť v bojoch. Počas trojročnej výpravy prišli mnohí o život, a to nielen v bojových stretoch, podľahli vysokým horúčavám či morovej nákaze. A tu sa dostávame k betlehemskému svetlu. Jeden z križiakov prisľúbil, že ak sa mu podarí vrátiť domov živý, prinesie do rodnej Florencie plamienok ohňa z betlehemskej baziliky.

Roznášanie Betlehemského svetla na Slovensku zabezpečujú skauti. Do miest prichádzajú vlakom. Zdroj: svetlo.skauting.sk

Tá bola vzdialená niekoľko kilometrov od napokon úspešne dobytej Svätej zeme. Chrám Narodenia Pána vybudovali v blízkosti jaskyne, ktorá je podľa tradícií považovaná za miesto narodenia Ježiša Nazaretského. Zároveň ide o najdlhšie fungujúci kostol na svete, ktorý nechal postaviť Konštantín Veľký so svojou matkou sv. Helenou už v roku 327. Podľa legendy doň niekoľko preživších križiakov prišlo.

„Tesne pred Vianocami v roku 1099 dorazili otrhaní mládenci do Florencie. Na ich čele stál jeden nesúci zapálenú sviecu s plameňom. Všetci prisahali, že plamienok je skutočne z Betlehemu a onen mládenec ho niesol v čase i nečase po púšti i mori, len aby splnil svoj sľub," približujú tradovaný príbeh slovenskí skauti s tým, že sviecu následne umiestnili v kostole, odkiaľ si plamienok odpaľovali ďalší obyvatelia.

Rakúska televízia plus skauti

Tradícia šírenia Betlehemského svetla sa dá dôveryhodnejšie datovať o osem storočí neskôr. Prvý raz ho preukázateľne do Európy priniesli v roku 1986. Na možné prekvapenie niektorých stojí za nápadom televízia.

„Tradíciu roznášať plamienok založili naši susedia Rakúšania – tvorcovia vianočnej televíznej akcie v mestečku Linz na pomoc postihnutým deťom," objasňujú slovenskí skauti iniciatívu rakúskej televízie ORF.

Pred Vianocami poslali do Betlehema letecky telesne postihnuté dieťa, ktoré v bazilike Narodenia Pána odpálilo z večného svetla plamienok a prinieslo ho späť do Linzu. A neostalo len pri jednorazovej akcii. O tri roky neskôr sa navyše do procesu zapojili skauti, ktorí plamienok z rakúskeho mestečka začali roznášať aj do iných častí krajiny a neskôr poza hranice.

A tak sa z počiatku lokálna televízna akcia na pomoc deťom postupne stala symbolom pokoja, nádeje, jednoty a lásky. Či skrátene, spájania ľudí. Naprieč Európou a poza atlantický oceán. „Do roznášania svetla sa len v Európe každoročne zapojí viac ako milión ľudí," uvádza brožúrka Slovenských skautov na margo tradície, ktorú si na prelome milénia osvojili aj na severoamerickom kontinete.

Prvou zastávkou svetla z Betlehema pritom ostáva Rakúsko. Každoročne ho odpaľuje iné dieťa, ktoré titulujú ako Dieťa svetla.

Odovzdávanie ako z rýchlika. Doslova

U nás má šírenie Betlehemského svetla tridsaťročnú tradíciu. Tejto úlohy sa skauti ujali za čias Československa v roku 1990. Putovanie svetla prirovnávajú k štafete. Členovia Slovenského skautingu ho preberajú na rakúsko-slovenských hraniciach a následne odovzdávajú susedným krajinám, na hraniciach Poľska a Ukrajiny.

Na ružomberskej stanici odpaľuje plamienok miestny skautský oddiel. Zdroj: Juraj Brezáni

K veriacim na Slovensku sa dostáva postupne po koľajniciach. Skauti ho zvyknú doručovať do okresných a krajských miest rýchlikom. A to v rámci akcie, ktorá musí byť logisticky dobre zvládnutá. Na perónoch už nastupujú miestne oddiely skautov. Po otvorení dverí vlaku majú na odpálenie plamienka pár chvíľ – aby nespôsobili meškanie. Miestny skautský medzičlánok už zabezpečuje roznášanie svetla medzi ďalších ľudí. Spravidla ho prinesú do kostolov na sväté omše, odkiaľ si plameň môžu odpáliť veriaci. Aj v Ružomberku je „distribučnou jednotkou" miestny oddiel skautov z 9. zboru Laca Krónera. Po odpálení plamienka z vlaku putujú so svetlom do farského kostola a okolitých dedín. Usilujú sa ho doručiť do čo najviac obcí. Pred dvomi rokmi mali vďaka nim svetlo v 22 zo 24 dedín dolného Liptova. So sviecou či lampášmi mohli Ružomberčania prísť aj k vianočnému stromčeku v centre mesta, pod ktorým skauti tiež roznášali svetlo.

Nikola Marhefková

Inzerujte v RK Magazíne

píšte na: inzercia@rkmagazin.sk

Mondi SCP je Investor roka

Ekonomický týždenník TREND už 24 rokov udeľuje ocenenia TOP TREND za mimoriadne podnikateľské a biznisové výsledky pre významné slovenské firmy.

V utorok 9. novembra udelil týždenník TREND na galavečeri v Slovenskom národnom divadle (SND) ceny pre najúspešnejšie firmy a manažérov Slovenska za rok 2021. V kategórii Investor roka čitatelia ekonomického magazínu a osobnosti z odborníkov zvolili firmu Mondi SCP z Ružomberka, ktorá pôsobí v oblasti výroby papiera a celulózy.

Ružomberské papierne Mondi SCP získali prestížnu cenu vďaka masívnej investícii vo výške 370 miliónov eur do modernizácie výroby. Hlavnou súčasťou tejto modernizácie bol papierenský stroj PS 19, ktorého prevádzka sa začala v máji tohto roka. Časopis TREND zaujala aj výrobná kapacita stroja 300 000 ton ročne, ktorý dodáva zákazníkom nový druh kartóna s názvom Kraft Top White. V rámci podniku ide o najväčšiu investíciu v histórii spoločnosti.

"Investícia za stovky miliónov eur prebiehala niekoľko rokov. Vlani sa časť z nej zhmotnila do rozsiahleho papierenského stroja a umožnila firme zvýšiť ročnú produkciu papiera o tretinu. Výrobca zameraný na grafický papier vďaka nemu vkročil do dynamicky rastúceho obalového segmentu," uvádza sa v článku, ktorý po vyhlásení cien zverejnil magazín Trend.

Cenu na slávnostnom galavečeri v SND prebral za spoločnosť Miloslav Čurilla, predseda predstavenstva Mondi SCP. „Je pre nás veľkým potešením, že sme uspeli práve s naším projektom. Pre našu spoločnosť to znamená naozaj veľa. Je to ocenenie práce celého tímu, ktorý posledných päť rokov tvrdo pracoval na tom, aby v našom závode vyrástol úplne nový papierenský stroj, ktorý je momentálne jedným z najmodernejších v Európe. Som hrdý na to, že sa nám závod darí úspešne rozvíjať a prinášať tak zákazníkom nové a inovatívne riešenia. Nový papierenský stroj zhodnocovaním prírodných zdrojov a zberového papiera prispieva k budovaniu cirkulárnej ekonomiky," povedal M. Čurilla.

Prestížne ocenenie ekonomického magazínu prevzal Miloslav Čurilla, predseda predstavenstva Mondi SCP. Zdroj: Týždenník Trend

Pozitívny vplyv na región

Nový papierenský stroj má pozitívny vplyv na región vytvorením nových pracovných miest. „Výroba papiera v Ružomberku má veľmi dlhú históriu. Dostupnosť surovín, ako je drevo, voda a energie v blízkom okolí, ale aj mnoho miestnych skúsených pracovníkov, mali pozitívny vplyv na rozvoj závodu. Sme hrdí na to, že v tejto tradícii môžeme pokračovať vytvorením 125 nových stálych pracovných miest, ktoré budú mať pozitívny dopad na miestnu komunitu," uviedol predseda predstavenstva v Tlačovej správe Mondi SCP.

Nový papierenský stroj je súčasťou programu veľkej modernizácie spoločnosti za posledné dva roky vo výške 370 mil. €. Súčasťou investície je aj rozsiahla modernizácia celulózky a tiež nový automatický sklad pre hotové výrobky, linka a sklad pre zberový papier, ako aj čistiareň odpadových vôd. Ako vedľajší produkt pri čistení odpadových vôd vzniká bioplyn, ktorý sa používa ako palivo v jednom z ich kotlov, čo následne znižuje použitie zemného plynu v závode.

"Predchádzanie vzniku odpadu, udržiavanie materiálov v obehu a znižovanie vlastných emisií skleníkových plynov v súlade s vedecky podloženými cieľmi sú hlavným zameraním MAP 2030, 10-ročného akčného plánu spoločnosti Mondi pre udržateľnosť nových stálych pracovných miest, ktoré budú mať pozitívny dopad na miestnu komunitu," doplnil M. Čurilla.

Redakcia

Zdroj: Týždenník Trend a Mondi SCP

Ružomberská synagóga: Od miesta náboženského zhromaždenia po kultúrne centrum

Od vybudovania synagógy v Ružomberku uplynulo 141 rokov. Odvtedy prešla niekoľkokrát rekonštrukciou. Dnes ju z času na čas, no nie príliš často, využíva mesto pri zastrešení kultúrnych podujatí.

Anna Zábojníková Šimon Parobek

K pochopeniu architektúry budovy či samotného významu synagógy je najskôr nutné pripomenúť, že synagógy sú objekty určené na konanie židovských náboženských zhromaždení. Zároveň aj náboženského vyučovania. Takéto zhromaždenie v sebe spája spev, modlitby, čítanie aj výklad Písma. Synagógy vznikali v židovskej diaspóre ako školy a náboženské strediská - modlitebne.

Stali sa pripomienkou jeruzalemského chrámu a sú orientované svätostánkom k Jeruzalemu, niekedy boli nazývané aj slovom - tempel. Synagóga sa delí na modlitebný priestor a menšie priestory určené na štúdium. Niektoré z nich majú aj bočnú tribúnu pre ženy. V zvláštnej schránke sa zvykne uchovávať zvitok Tóry, ktorý je krytý chrámovou oponou. V jeho blízkosti svieti večné svetlo.

Synagógy sa nachádzajú na celom svete. Tá najväčšia je Emanuelova synagóga v New Yorku. Až do roku 2006 ňou však bola Budapeštianska synagóga. Pri príležitosti 68. výročia Krištáľovej noci však bola postavená a vysvätená ešte väčšia v Mníchove, ktorej patrí prvenstvo v Európe.

Prví Židia v Ružomberku

Postavenie synagógy v Ružomberku sa zaiste viaže k potrebe židovskej komunity na zhromaždenie. K veľkému prílivu Židov došlo na Slovensku v 18. storočí a ani Ružomberok nebol výnimkou.

Monografia mesta Ružomberok z roku 2009 uvádza, že prvým židovským obchodníkom, podnikajúcim na území mesta bol Jozef Poláček (aj Poliačik), ktorý sa ako drevokupec žijúci v Ružomberku spomína už v roku 1780. V roku 1792 mali na Rínku kramárnice (obchody) dvaja Židia. Vo východnej časti námestia Bernard Felčer z Liptovského Mikuláša a západnej časti podľa súdobých prameňov Žid Marek.

Ďalším podnikateľom bol Jakub Pevný z Liptovského Mikuláša, ktorému v roku 1817 dalo mesto do nájmu mestský pivovar. V tom istom roku dalo mesto do nájmu obchodníkom M. Mendelovi a Levovi Fischerovi dane z pálenky.

V roku 1819 mesto prenajalo pivovar Mojžišovi Glasnerovi. Neskôr si Glasner prenajal aj mestský hostinec na Mýte. Od roku 1822 mal v prenájme mestský pivovar Jozef Fischer, ktorý si v roku 1840 prenajal aj právo obchodu s vínom. Jeho príbuzný Marek Fischer si v roku 1840 prenajal Madočániovskú kúriu (stará pošta).

„Od roku 1840 bolo Židom povolené slobodne sa sťahovať, stavať domy a bývať v centre mesta. Fischerovci a Glasnerovci boli prvé trvalé usadené židovské rodiny v Ružomberku, aj napriek tomu, že sa mesto všemožne snažilo tento trend obmedziť. Od polovice 19. storočia pribúdali ďalšie. V roku 1843 kúpil Ferdinand Glucksmann čutkovský mlyn, v roku 1848 sa Mojžiš Glasner spomína ako záložný vlastník Fábriovskej píly a v roku 1846 sa spomína aj prvý židovský remeselník Šlamún Neumann," spomína sa v monografii.

V roku 1850 sa v meste usadil židovský lekár Jozef Glucksmann a neskôr ďalší lekár Fridrich Duschnitz. V tomto roku bolo v Ružomberku päť trvalo usadených židovských rodín, v roku 1873 tu žilo 271 Židov a do roku 1890 ich počet stúpol na 693.

Najskôr bola modlitebňa v starom mestskom pivovare

K najväčšiemu nárastu židovského obyvateľstva došlo v rozpätí rokov 1860- 1870 v dôsledku masívneho prílevu z okolitých dedín, keď sa v meste usadili viaceré rodiny, medzi nimi Glasner, Gluc-ksmann, Kulka, Donáth, Kufler, Strauss, Duschnitz, Roth, Wittenberg a Klein.

V roku 1870 sa Židovská náboženská obec osamostatnila od liptovskomikulášskej. Prvým rabínom samostatnej cirkevnej obce sa stal Emanuel Elsasz, predsedom miestny lekár Florián Duschnitz a prvým cirkevným správcom Florián Glasner. Židovská náboženská obec kúpila za 2 020 zlatých pozemok na Panskej ulici pod stavbu synagógy a novej školy.

Do postavenia synagógy mali ružomberskí Židia modlitebňu v starom mestskom pivovare na Plavi-sku. Odtiaľ ju z kapacitných dôvodov premiestnili do uvoľnených priestorov skladu tabaku a v roku 1874 do bývalých mestských kasární pri Kaštieli svätej žofie.

So stavbou synagógy začali v roku 1879. Vzorom pre vyhotovenie projektovej dokumentácie bola synagóga v Miškovci. Stavbu viedol Juraj Lukáč.

„Aj keď pokračovala rýchlo, načas ju prerušila nečakaná udalosť. Pri požiari farského majera, ktorý stál v susedstve stavby, zhorelo lešenie. Náklady na stavbu boli 14 300 zlatých. Slávnostné otvorenie sa uskutočnilo 30. decembra 1880. V nedeľu o desiatej hodine predpoludním zástup členov

Židovskej náboženskej obce, s veľkou účasťou kresťanského obyvateľstva, preniesol zvitky Tóry zo starej modlitebne do novej synagógy na Panskej ulici," uvádza monografia mesta.

Slávnostného aktu sa zúčastnili župan Liptovskej stolice Martin Sentiváni, starosta mesta Jozef Angyal a zástupciva židovských obcí z Liptovského Mikuláša a Žiliny. Pri tejto príležitosti boli vydané medené, strieborné a zlaté pamätné medaily. Na stene nad hlavným vchodom bol namaľovaný nápis v hebrejčine, ktorý v preklade znamená: „Otvorte brány, aby prišiel dnu spravodlivý ľud, ochraňovateľ vernosti". Vyvrcholením osláv bol spoločný obed pre 120 hostí.

Kultúrne centrum v meste, kde kultúra chýba

Synagóga v Ružomberku bola postavená v novorománskom slohu. Nachádza sa v centrálnej časti mesta s optickou väzbou na tok Revúcej. Nadväzovala na vtedajšie premostenie riečky - prechodu od Kaštieľa sv. Žofie na Podhoru. Synagóga má strohý obdĺžníkový pôdorys s orientáciou pozdĺžnej osi západo-východným smerom.

Hlavné vstupy sú na západnej strane, bočný vchod je z Panskej ulice. Architektúra má dve nárožné rizality na spôsob veží. V interiéri sú dve bočné točité schodiská a trojstranná empora, pod ktorou je na západnej strane vstupná sieň. Trojloďová sála predstavuje konvenčný typ židovskej sakrálnej architektúry 2. polovice 19. storočia.

Na čelnej strane sa zachoval almemor (Aron ha-kodeš) s architekturou edikuly s bočnými stĺpmi, ktoré nesú štít so segmentovým spodným vybratím. Sálový priestor je prestropený pätnástimi klenbovými poliami.

Rekonštrukcia ružomberskej synagógy.
Foto: Stanislava Vdovcová

Aj synagóga však musela prejsť rekonštrukciou. Prvýkrát sa tak stalo v roku 1929, s dôrazom na pôvodné originálne prevedenie. Od roku 1945 bola využívaná len ako sklad. Pôvodné vybavenie, až na zničený Aron ha-kodeš, sa nezachovalo. Židovskej náboženskej obci bola budova synagógy vrátená až po roku 1989.

Posledná rozsiahla rekonštrukcia synagógy, ktorej podobu dnes môžu vidieť Ružomberčania, pre-behla v rokoch 2013 a 2014. Financovaná bola mestom v hodnote približne 800-tisíc eur. Zámerom rekonštrukcie bola snaha o zachovanie pôvodných hodnôt pretvoriť budovu na multifunkčné kultúrnospoločenské centrum.

Židovskú synagógu prebral do správy Kultúrny dom Andreja Hlinku od Mesta Ružomberok. Ako sa uvádza vo výročnej správe o činnosti Kultúrneho domu za rok 2014, mesto má budovu Synagógy v prenájme od židovskej náboženskej obce na 50 rokov. Kultúrny dom A. Hlinku dostal Synagógu do správy od 01. 12. 2014.

Dnes by ste Ružomberskú synagógu neprehliadli ani v tme. Po obvode budovy sú inštalované viaceré svietidlá, ktoré podčiarkujú prvky fasády. A hoci sa rekonštrukciou aj vďaka nadšencom, mestu a pamiatkarom podarilo tento historický objekt zachrániť, ostáva len dúfať, že sa skutočne premení na kultúrne centrum tak, ako to bolo sľúbené.

Anna Zábojníková

Nebojte sa ihly

Aj ako zaočkovaná osoba som dostala covid. Vakcína však urobila svoju prácu. V priamom prenose som videla, ako bojuje s vírusom telo očkovaného a neočkovaného.

Povedaného a napísaného už bolo dosť, viacerí pri ďalšom covid-článku pravdepodobne prevrátia očami. No preplnené nemocnice, nutnosť rozhodovať sa, kto je „perspektívny“ pacient a má vyššiu šancu na záchranu, odkladané zákroky mimo korony a ohrozené životy, ktorým nemôže byť poskytnutá zdravotná starostlivosť, Slovensko už za prahom humanitárnej katastrofy, ma vedú k uverejneniu vlastnej skúsenosti. Je iné, keď za suchými číslami a štatistikami vidíme konkrétny príbeh.

Utorok, druhý november. Ako si večer líham do postele, viem, že moje telo s niečím bojuje. Horúčkami, striedanými zimnicou. Zvláštne, pred pár hodinami som sa cítila dobre, no pokúšam sa zaspať. Nasledovný deň by sa jedlo na mne dalo flambovať, v hlave tupá bolesť, žalúdok pláva, svaly sa správajú, ako keby chceli z kostí zliezť. Medzitým, ako sa snažím zaostriť zrak a myseľ na online prednášku, zodpovedajú otázku „Čo sa to deje?“ bratove správy. Dozvedel sa, že bol v kontakte s pozitívnym. Fúha, no to ešte nemusí nič znamenať. Je očkovaný, s chalaniskom bol ani nie dve minútky, kontakt spočíval v pozdrave pästičkou. Delta variantu to však stačí.

Cinkne ďalšia správa. „Dokedy u nás testujú? Stratil som chuť aj čuch.“ To už viem, aký výsledok testu mu ukáže a že najbližšie dva týždne už byt neopustíme. O môj a bratov organizmus až taký strach nemám, sme očkovaní. Náš ďalší člen rodiny ale nie. Ako sa ukázalo, obavy to boli opodstatné. Kým nám dvom po pár dňoch ťažkosti odznejú a korona pokračuje už skôr ako chrípka, u dotyčného člena má iný spád. Nastúpujú vysoké horúčky. Odolné voči všetkým liekom na ich zníženie. Zakrátko už je jedno, ktoré tablety užije, v žalúdku sa totiž neudržia. Podobne ako jedlo. Po gúglení, ako zraziť teploty, sa u nás už namáčajú a žmýkajú uteráky, pripravené na zábaly. Po niekoľkých dňoch horúčok je víťazstvom, keď klesne o dva malé dieliky, resp. sa nezvýši. Podarilo sa za celý deň zjesť aspoň suchý rožok s vrstvou masla? Aj to je úspech. Netreba sa ním nechať uchláchliť. V jednej chvíli trošku upokojený telefonujete s rodinkou, vzápätí sa stav opäť zhoršuje. A prichádzajú ďalšie ťažkosti. Sprevádzané mimovoľnými vzdychmi - telom šklbú kŕče, ktoré tabletky nedokážu stlmiť. Beriete pohár s vodou, aby bolo telo aspoň hydratované, no cítite sa úplne bezmocný.

Deň už neviemkoľký. Vyhliadky na zlepšenie žiadne. Bolesti a horúčky pretrvávajú, sotva prejde na záchod a do kúpeľne, pridal sa strašidelný kašeľ. Akurát píšem článok o tom, ako je zdravotníctvo v Žilinskom kraji pred kolapsom, umelá pľúcna ventilácia nie je voľná ani jedna. Zdravotníci vo verejnej výzve apelovali na očkovanie, hovorili o zbytočných úmrtiach, ktorým sa dalo predísť. Švihnem pohľadom na dvere miestnosti, v ktorej leží náš „pacient“, a cítim v krku guču. Aj tu sa to zhorší? Tiež bude v dennom prírastku mŕtvych? So snahou potlačiť strach do úzadia rozklepanými prstami pokračujem v písaní.

V tom čase korona riadila naozaj vo veľkom. Dovolať sa do ambulancie všeobecného lekára sa nám v prvých dňoch nákazy podarilo na xtý pokus. „Dnes ste už asi päťdesiata, čo voláte,“ znie objasnenie. Pozitívni pribúdajú aj u známych. Muža, neočkovaného, s rovnakými príznakmi ako u nás, už vzali a dali na kyslík. Strach sa ozýva opäť. Kedy je už načase volať záchranku? Napokon parkovala aj pod našimi oknami.

V čase písania týchto riadkov sme z najhoršieho von. Bežné aktivity v plnom rozsahu ešte nehrozia, vysilené telo a zadýchavanie nepustia. No mali sme šťastie. Mnohí prišli o život. Pričom sa tomu dá zabrániť. Je síce malá šanca, že sa môžu nakaziť aj zaočkovaní, no vakcína (ktorá ani nesľubuje stopercentnú ochranu pred ochorením) dokáže väčšine zabezpečiť miernejší priebeh. V priamom prenose sme mohli porovnávať boj vírusu s neočkovaným a očkovaným. Obraciam sa preto na všetkých, ktorí váhajú. A solidárne na tých, ktorí sa doma so strachom a pocitmi bezradnosti starajú o svojich nakazených blízkych.

Nikola Marhefková

Študenti o novembri '89

Vravia, že si tento deň treba pripomínať, aby sa história neopakovala. O to viac v súčasnej spoločnosti, z ktorej sa vytráca dialóg, slušnosť a tolerancia, v ktorej nastupuje demagógia, hrubosť a polarizácia.

Kľúčové udalosti našich novodobých dejín osobne nezažili, poznajú ich iba sprostredkovane. Od rodičov, priamych účastníkov, zo školských osnov či z kníh a filmov.

Zaujímalo nás, ako vníma 17. november 1989 súčasná generácia študentov. Pred 32 rokmi to boli aj mladí, ich rovesníci, ktorí vyšli na námestia, aby pokojnými protestmi vyjadrili nesúhlas s vtedajším režimom.

Dokážu si predstaviť vtedajšie dianie? Vedia porozumieť udalostiam, hoci neboli ich súčasťou? Je podľa nich dôležité pripomínať si tento deň v aktuálnom období ešte viac? Hovorili im rodičia a učitelia o týchto udalostiach?

Prečítajte si, ako vnímajú mladí význam udalostí, keď sa sloboda vyštrngávala kľúčikmi. Pýtali sme sa študentov žurnalistiky Katolíckej univerzity.

Dominik Veľas

Keď som bol mladší, tak som si vôbec neuvedomoval význam toho dňa. Sloboda vždy bola pre mňa samozrejmosťou. S odstupom času, keď som videl pár filmov, čítal si o tom a počul rôzne príbehy ľudí, ktorí tú dobu zažili, začal som si uvedomovať, aký dôležitý je to pre nás deň. Práve pre nás mladých, pretože ešte keď sme ani neboli na svete, niekto za nás bojoval, aby sme my mohli vnímať svet slobodnejšie. Slobodne študovať, čo chceme, cestovať a prejaviť svoj názor.

Myslím si, že je povinnosťou nás mladých uvedomovať si tento význam 17. novembra. Najmä z toho dôvodu, aby sa história neopakovala. Je dôležité si tento deň pripomínať aj v týchto časoch, keď sa zo spoločenského života často vytráca dialóg, porozumenie, pravda a na druhej strane občas prevláda sebeckosť, nepochopenie a nenávisť. Je dôležité si pripomínať odvahu ľudí, ktorí v 89 bojovali za našu slobodu. Nemal by to byť pre nás len deň voľna alebo prázdniny, ale dôležitá udalosť, ktorá nám umožnila nájsť pravdu, odhaliť klamstvá, nebáť sa mať iný názor a slobodne vyznávať svoju vieru.

Eva Lukáčová

Popravde to, že je Deň študentstva, som ani nevedela. Ale Deň boja za slobodu a demokraciu si každý rok pripomínam. Som predošlej generácii veľmi vďačná za slobodu, ktorú mám aj vďaka nim. Veľmi si cením, čo pre nás urobili a obdivujem ich odvahu postaviť sa na čelo revolúcie. Často rozmýšľam nad tým, ako by sa zachovala naša generácia.

Je to dôležité a vždy to bude dôležité, aby sme nezabudli na našu históriu a slobodu, ktorú máme teraz, no najmä vďaka komu ju máme. Aby sa dejiny neopakovali. Pochopiť ich viem, ale mám pred nimi aj veľký rešpekt z toho dôvodu, že som ich nezažila. Predstaviť si to veľmi neviem. Z rozprávania mojich rodičov, ktorí sa zúčastnili Zamatovej revolúcie, som sa veľa dozvedela, ale neviem si predstaviť, čo ľudia prežívali. Dá sa povedať, že moja rodina bola pomerne dosť angažovaná do zamatovej revolúcie. Cítili sme dopad Pražskej jari a tak generácia mojich rodičov bola odhodlaná bojovať za slobodu. Som na ich príbehy hrdá a rada ich počúvam.

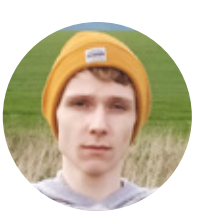

Matúš Ján Capko

Deň pripomenutia si Nežnej revolúcie zo 17. novembra 1989

som odjakživa vnímal ako priomienku toho, že máme byť vďační za to, že sme sa narodili do demokratickej krajiny (ja som ročník 1998). Myslím si však, že si 17. november nepripomíname dostatočne. Áno, často počúvame sladké príhovory politikov a pozeráme sa na prehliadky v mestách alebo píšeme školské eseje na tému 17. november. Moje okolie dnes slobodu považuje za samozrejmosť a 17. november len ako štátny sviatok, počas ktorého sa môžu uliať z prednášok a práce.

Je nesmierne dôležité pripomínať si tento deň. Iné podobné pripomienky mávame len zriedka. Navyše, jeho podstata pomohla odvahe dnešným učiteľom a študentom na vysokých školách v protestovaní za slobodné univerzity na Slovensku. Často o 17. novembri počúvam od rodičov a akademikov. No neviem, nedokážem si predstaviť protestovať tak, ako študenti vtedy. Ak si dnešný študent myslí, že jeho protestovanie je na úrovni toho z roku 1989, je smiešny. Dnes žijeme v krajine, kde je pokojný protest na dennom poriadku, bez rizík a sankcií.

Viktória Gičová

Udalosti 17.novembra sú tie, ktoré by sme si mali vždy pripomínať. Nežnej revolúcii predchádzali študentské demonštrácie, ktoré boli spojené s nelegálnymi stretnutiami študentov v Prahe v Bratislave. Poslucháči vysokých škôl ich zorganizovali v predvečer Medzinárodného dňa študentstva. V novembri 1989 príslušníci Verejnej bezpečnosti na Národnej triede v Prahe zbili študentov demonštrujúcich za základné ľudské práva. To, o čom hovorí história, je pre dnešného študenta a spoločnosť nepredstaviteľné. Sloboda vyjadriť svoj názor, bojovať za vlastné práva a za to, aby sa raz moje deti mali lepšie ako naši starí rodičia, rodičia ba dokonca aj my, je podľa mňa veľmi dôležité. Pamätám si, ako mi rodičia rozprávali o všetkých týchto udalostiach a ja som len počúvala s otvorenými ústami a nemým úžasom.

Dokážem si asi predstaviť, ako sa vtedy cítili mladí ľudia a študenti bojujúci za svoje práva. Je to možno aj trocha podobné dnešnej dobe. Síce máme možnosť vyjadriť svoj názor, myšlienky a nemusíme sa obávať nejakého fyzického trestu, no aj tak sa v spoločnosti častokrát delíme na viaceré tábory. Pri niektorých témach dochádza aj k slovným útokom (komentáre na sociálnych sieťach), ba možno v niektorých prípadoch aj fyzické útoky.

Určite je veľmi prínosné aj pre dnešnú mladú generáciu, že majú dostatok informácii o udalostiach, ktoré sa stali 17.novembra. Udalosti, o ktorých sa učíme v škole, o ktorých sa rozpráva v médiách a sú to aj udalosti, o ktorých sa doma rozprávame s našimi blízkymi.

Natália Štepanovičová

Vnímam ho ako deň, kedy sa pomocou kolektívnej sily mladých ľudí niečo zmenilo. Celá spoločnosť si v tom čase podľa mňa nevedela predstaviť to, že by sila a neoblomnosť študentov mohla pohnúť ľadmi komunistickej spoločnosti, a predsa sa tak stalo. Tak isto pamätný deň vnímam v dôležitom novinárskom kontexte - od konca roka 89 mohli novinári žiť a tvoriť v slobodnejších podmienkach a nemuseli svoje názory šifrovať do inotajov.

Opäť to spomeniem v kontexte novinárskeho povolania alebo skôr poslania. Ak budú novinári, väznení a prenasledovaní, ako to môžeme vidieť napríklad v Bielorusku, od koho sa má verejnosť dozvedieť o tom, čo v štáte (ne)funguje? Súvisí to, samozrejme, aj s väčšou dôverou v tradičné médiá, ktorým väčšina ľudí nedôveruje tak, ako kedysi. Vo svojom širšom okolí sa stretávam s modelom prijímania informácií, kedy si ľudia namiesto čítania článku, prečítajú len titulok a majú pocit, že sú dostatočne informovaní.

Dokážem (doplniť), no nie je to také jednoduché, ako v prípade, keby som bola priamou účastníčkou novembrových udalostí. V školských laviciach to bola len suchá teória nasýtená faktami poprepletaná krátkymi videami z námestí v Bratislave a v Prahe.

S horských vodcom je pohyb v horách bezpečnejší

Spoločnosť Mountainia ponúka horolezecké túry a vysokohorské výstupy s certifikovaným horským vodcom v každom ročnom období, dokonca aj počas zimnej uzávery. Na pohyb v extrémnom prostredí sa môžu záujemcovia pripraviť aj v skialpanistických a lavínových kurzoch.

Komerčný obsah Peter Vrlák

Horský vodca je členom UIAGM (skratka Union Internationale des Associations de Guides de Montagnes), celosvetovej organizácie združujúcich horských vodcov. Každý horský vodca UIAGM musí prejsť náročným výberom a následne 3-ročným vzdelaním ukončeným skúškou, spravidla vo francúzskom Chamonix pod dozorom medzinárodných skúšajúcich z francúzskej Národnej školy alpinizmu a lyžovania ENSA. Je oprávnenou osobou brať klientov na komerčné túry v rámci všetkých svetových horstiev. Každé dva roky musí prejsť preskúšaním, aby mu bolo predĺžené členstvo. Disponuje profesijnou poistkou, pre niektoré krajiny až do výšky 10 miliónov Eur. Je v plnom rozsahu zodpovedný za svojich klientov počas túry. Ovláda bezpečný pohyb vo všetkých typoch horského terénu.

Na Slovensku sú horskí vodcovia v zmysle platného návštevného poriadku TANAP oprávnení viesť túry vo všetkých slovenských pohoriach (spravidla Vysoké, Západné a Nízke Tatry). Národná asociácia horských vodcov Slovenskej republiky (NAHVSR) definuje maximálne počty klientov na horského vodcu a tak isto na daný typ túry. Túry môžu byť typu horolezecké výstupy, výstupy na štíty, ľadové a mixové lezenie, skialpinistické túry, freeride túry a kurzy v spomínaných typoch túr. Vodca musí mať vždy pri sebe vodcovský preukaz s platnou známkou a mal by byť označený na oblečení logom UIAGM. O jeho práci sme sa porozprávali s Róbertom Vrlákom, horským vodcom UIAGM zo spoločnosti Mountaina.

Horský vodca je s klientom naviazaný na jednom lane. Foto: Peter Vrlák

Začnime základnou otázkou - aké možnosti pohybu v horách má verejnosť počas sezónnej uzávery (od 1. novembra do 15. júna.)? A ako sa možnosti pohybu vo vysokohorskom prostredí menia, prípadne rozširujú, ak idete napríklad s horským vodcom?

Počas zimnej uzávery vo Vysokých Tatrách môže laická verejnosť vykonávať pešiu alebo lyžiarsku turistiku po vysokohorské chaty, respektíve po otvorených značkovaných chodníkoch prípadne zjazdovkách. Avšak skialpinistická sezóna končí už 15. apríla. Na tieto aktivity sa nevyžaduje žiadne členstvo v horo-lezeckom alebo alpskom klube ako napríklad JAMES, OEAV, ČHS a podobne. S horským vodcom je výber túr omnoho väčší. Horský vodca môže zobrať klienta na horolezecký výstup na niektorý zo štítov, ľadové lezenie, skialpinistickú túru alebo lyžovanie vo voľnom teréne, tzv. freeride jazdenie na lyžiach.

Vymenujte aktivity v sprievode horského vodcu, ktoré športovej verejnosti ponúkate počas zimnej sezóny?

Počas zimnej sezóny (pokiaľ nie je Covid lockdown) Mountainia ponúka svojim klientom horolezecké a vysokohorské výstupy za pomoci horolezeckých pomôcok - stúpacích železných hrotov (tzv. mačiek). Ďalej je to ľadové a mixové lezenie v tatranských stenách. Asi najobľúbenejšie sú skialpinistické a lavínové kurzy na zdokonalenie samostatného pohybu v lavínovom teréne.

V ktorých pohoriach u nás pracujete – môže si vás niekto objednať na skialp aj do Západných či Nízkych Tatier alebo Veľkej Fatry?

Na Slovensku pôsobíme vo všetkých horstvách, kde sa lezie alebo skialpuje. Klient si môže objednať túru z existujúcej ponuky na našom webe. Zároveň si však môže objednať túru na mieru ako napríklad kombinovaný výstup na Lomnický štít s lyžami a zjazd dolu do Tatranskej Lomnice. Prípadne si môže ľubovoľne vybrať pohorie a aktivitu, ktorú by tam chcel robiť. My mu radi pripravíme celý program aj na viac dní.

Aký povinný výstroj musí mať zákazník a čo z toho mu dokážete požičať?

My rozlišujeme výstroj a výzbroj. Všetko závisí od typu túry. Pokiaľ ide o výstroj, každopádne na každej zimnej túre musí mať klient dobré technické oblečenie. Odporúčame tri vrstvy, čiže tzv. hardshell, softshell a spodné termo oblečenie. Hardshell je vrchná vrstva a tvorí ju bunda s kapucňou (musí do nej vojsť prilba) a nohavice z odolného materiálu napr. Goratex. Druhú vrstvu pod ňou tvorí Softshell, čo je napr. bunda a nohavice zo špeciálneho materiálu Windstoper, ktorý odvádza pot a zároveň vás neprefúka,

prípadne komplet z materiálu Polartec. Základná vrstva je teplé spodné zatepľovacie prádlo – tzv. termo komplet, čo je napr. tričko a spodné nohavice z materiálu Merino. Nesmie chýbať čapica vhodná do prilby, šatka alebo buffka, minimálne dvoje rukavíc. Tenšie a hrubšie, prípadne aj páperové. Výhodou je ľahká páperová bunda v batohu. Ďalej je potrebné mať slnečné okuliare, lyžiarske okuliare (aj proti silnému vetru), krém na tvár a pery s faktorom min 50, termosku s teplým sladkým čajom a nejaké malé snacky, tyčinky, powerbary a podobne. Všetko to musí byť zbalené v horolezeckom batohu. Batoh musí mať pútka na cepíny prípadne lyže. Nesmie chýbať čelovka, osobné doklady, ale aj hotovosť na pivo...

A čo výzbroj?

Výzbroj už závisí od typu túry. Ak ide o horolezectvo a výstupy v zime je potrebné mať zimné horolezecké technické topánky. Mačky, sedačku, cepín a prilbu dostane klient na zapožičanie v cene túry. Ak ide o ľadové lezenie, mačky musia byť vhodné do ľadu a cepíny musia byť technické na lezenie vertikálneho ľadu. Túto výzbroj spravidla majú klienti vlastnú alebo ju požičiavame za poplatok. Na skialpinistické túry treba kompletnú skialpinistickú výzbroj - lyže, stúpacie viazanie a pásy, lyžiarky, mačky na lyže (tzv. haršajzne), paličky, prilbu. Túto výzbroj zapožičiame za poplatok. Ďalej nesmie chýbať kompletná lavínová výbava a to lavínový vyhľadávač/vysielač, sonda, lopata a prípadne lavínový batoh s vystreľovacím airbagom. Znovu to vieme zabezpečiť, zapožičanie je za poplatok.

A nevyhnutnou podmienkou

Lezenie v ľade je náročné pre oboch.
Foto: Peter Vrlák

účasti na túre je poistenie na zásah Horskej záchrannej služby (HZS). Bez toho nie je možná žiadna túra.

Aké znalosti o bezpečnosti, kondíciu, schopnosti a zručnosti by mal mať záujemca o vedenú túru či už na lyžiach alebo peši?

Znalosti sú tak isto závislé od túry, respektíve naopak. Výber túry závisí od znalostí a schopností klienta. Nevyhnutná je chuť vyraziť na túru a aspoň nejaká drobná skúsenosť s danou aktivitou je výhodou. V zásade nevyžadujeme žiadne konkrétne schopnosti. Dôležité je, aby nám klienti pravdivo a bez prikrášľovania povedali, čo majú za sebou a aké sú ich schopnosti.

My im následne odporučíme trasu alebo zorganizujeme túru na mieru. Napríklad k zimnému výstupu na Gerlach by som odporučil absolvovať viacero kondičných výstupov v horách ako prípravu. Na skialpinistickú túru je potrebné vedieť lyžovať vo voľnom teréne a mať kondíciu aspoň na 600 metrov vertikálneho prevýšenia za deň. Na lavínový kurz je potrebné vedieť lyžovať na zjazdovke označenou červenou farbou (stredná náročnosť).

Tu sa natíska otázka o význame skialpových a lavínových kurzov. Prečo ich treba absolvovať, čo to dá jeho účastníkom a aký majú význam pre verejnosť?

Lavíny sú najväčšie nebezpečenstvo číhajúce v zime na horách. Či už ideš liezť ľady, vystúpiť na nejaký štít alebo na skialpinistickú túru, vždy musíš mať znalosti o lavínach, mať lavínovú výbavu a vedieť záchranu v prípade pádu lavíny. Najlepšie je vedieť sa vyhnúť lavíne. Ak však dôjde k nehode, je potrebné vedieť konať. Žiadna horská služba nebude skôr ako za približne 30 minút na mieste

pádu lavíny. Zasypaný v lavíne má 90-percentnú šancu prežitia, ak ho vykopú do 15 minút. Potom táto šanca prudko padá. Preto jedinú efektívnu záchranu môžu zorganizovať len tí ľudia, ktorí sú prítomní na mieste pádu lavíny a dostali sa mimo jej dosah. Toto všetko sa vyučuje na skialpovo-lavínovom kurze. Je to také minimum, čo musí človek vedieť, aby mohol vyraziť s kamarátmi na túru v zime.

Ktoré aktivity sú počas zimy najžiadanejšie?

V zime sú jednoznačne najžiadanejšie skialpovo-lavínové a freeride-lavínové kurzy. Väčšina ľudí sa v zime pohybuje v horách na lyžiach. Sú to rôzne aktivity, pre ktoré sa už zaužívali anglické názvy, či už je to speed skialp, skitouring, ski mountaineering alebo freeride. Preto je ťažisko našich túr a kurzov orientované v zime na tieto aktivity.

Skúste dať konkrétny tip na menej náročný, stredne náročný a veľmi náročný výstup aj skialp, ktoré ponúkate a odporúčate.

Taká základná túra je napríklad výstup južným svahom na Patriu vo Vysokých Tatrách. Je to príjemná túra v sklone okolo 30 stupňov s nenáročným lyžovaním dole. Problémom môže byť hmla a zlá viditeľnosť. Stredne ťažká túra je napríklad skialpinistický výstup na vrchol Rysov. Túra vyžaduje dobré znalosti a schopnosti zo skialpinizmu, lyžovania strmších a exponovaných úsekov. Nechýba práca s mačkami a cepínom. Ťažká túra je výstup na Svišťový štít cez SOS stienku. Túra zahŕňa výstup dolinou, lezenie krátkych skalných úsekov s lyžami na batohu a mačkami na nohách aj s lanom a pohyb po exponovanom hrebeni na vrchol Svišťového štítu. Z vrcholu nasleduje lyžovanie strmých úsekov do 40°.

Extrémne lyžovanie v žľaboch si vyžaduje skúsenosti. Foto: Peter Vrlák

A ktoré lokality u nás oslovujú Vás a považujete ich za svoje najobľúbenejšie?

Moje najobľúbenejšie lokality v rámci Slovenska sú jednoznačne Vysoké Tatry, Západné Tatry a Roháče. Keď si vyberám túru sám pre seba, vždy majú tieto lokality prednosť. Všetko však závisí od podmienok a počasia.

Horský vodca a jeho klient

„Horský vodca denne študuje oblohu a vietor. Čaká na to najlepšie počasie na túru. Berie si neznámeho cudzieho klienta a priviaže sa s ním na jedno lano. Neznámy sa mu stáva parťákom a spolu prežívajú dobrodružstvo v horách. To dobré i zlé. Vodca je ten, ktorý mu odkrýva čaro, krásu, ale aj nebezpečie hôr. Sprostredkuje mu jedinečný zážitok, ktorý by inak nemohol zažiť a precítiť. Po takomto výstupe vodca a klient už si nie sú cudzí.“

(Zdroj: Gaston Rebuffat, Hviezdy a Búrky 1956)

MOUNTAINIA

je horská agentúra, sprostredkúva služby horských vodcov UIAGM v podobe výstupov a vysokohoských túr v horách, skialpinizmu, freeride lyžovania, skalného a zimného lezenia, kurzov lezenia a skialpinizmu a ďalšie aktivity.

www.mountainia.sk

MOUNTAINIA®
MOUNTAIN GUIDES COMPANY

Uviedli do života novú značku kvality

Produkt Liptova má byť zárukou kvality výrobkov prihliadajúc na ich vzťah k tradíciám či prírodnému bohatstvu regiónu.

Miestne produkty, ktoré reprezentujú tradície, ľudí, kultúrne a prírodné dedičstvo a tým dotvárajú zážitok návštevníka Liptova sa od 25. novembra 2021 môžu hlásiť do prvej výzvy na zasielanie žiadostí na získanie značky Produkt Liptova. Zároveň predstavili logo a spečatili spoluprácu na rozvoji značky dve miestne akčné skupiny, Klaster Liptov aj Oblastná organizácia cestovného ruchu REGION LIPTOV, ktorá projekt aj koordinuje.

Mnohé regióny sa pýšia tým, že ponúkajú svojim návštevníkom tradičné výrobky so značkou regiónu. Aj Liptov má mnohé známe produkty, avšak až teraz prišlo k tomu, že sa jednotlivé produkty, výrobky, plodiny s pôvodom v regióne Liptov môžu uchádzať o značku kvality pod názvom Produkt Liptova. Uviedla to Oblastná organizácia cestovného ruchu (OOCR) REGION LIPTOV v Tlačovej správe.

„Produkt Liptova je naša regionálna značka kvality, ktorú budeme používať na poľnohospodárske produkty a potravinárske výrobky, remeselné a iné spotrebné výrobky s pôvodom v našom regióne. Produkty a ich producenti musia splniť presne špecifikované kritériá pre udeľovanie značky. Značkou budeme certifikovať kvalitných regionálnych producentov a cez naše komunikačné kanály poskytovať aj propagáciu," povedala Darina Bartková, riaditeľka OOCR.

Novú značku pokrstili bilynkami.
Foto: OOCR REGION LIPTOV

Produkt Liptova je zárukou kvality výrobkov prihliadajúc na ich lokálnosť, udržateľnosť a lásku k tradíciám a prírodnému bohatstvu Liptova. „Som nesmierne hrdý na to, že sa nám podarilo spojiť aj s miestnymi akčnými skupinami a že idea regionálnej značky sa podarila pretaviť do spoločného výsledku. Verím, že sa nám podarilo rozbehnúť dlhodobý projekt, ktorý napomôže regiónu aj našim producentom," povedal Ján Blcháč, predseda predstavenstva OOCR.

Nová značka vznikla ako spoločný projekt Miestnej akčnej skupiny (MAS) Horný Liptov, Občianskeho združenia Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov, združenia cestovného ruchu Klaster Liptov a OOCR REGION LIPTOV.

„Podnikatelia to v tejto dobe nemajú ľahké. Aj takto chceme pomôcť v ťažkých časoch našim lokálnym výrobcom presadiť sa, aj uchovať tradície. Produkt Liptova bude podporovať výnimočné výrobky, poctivo vyrobené tu na Liptove," povedal Rastislav Horvát, predseda Občianskeho združenia Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov.

Uviedli aj logo Produkt Liptova

Logo Produkt Liptova je vizuálne prepojené so značkou destinácie. Reprezentuje produkt s pôvodom v regióne Liptov. Logo ukazuje tunajšie hory aj vodu, ktoré sú pre región na severe Slovenska typické – bližšie je predstavené aj vo videu. Základné informácie o projekte aj výzve sú dostupné na regionálnej stránke aj na webe značky.

„Zostáva mesiac do Vianoc, my sme si darček v podobe naštartovania projektu rozbalili dnes a týmto aj pozývame producentov, aby sa zapojili do historicky prvej výzvy a oficiálne požiadali o udelenie značky Produkt Liptova. Podrobnejšie informácie ako na to nájdu záujemcovia na tomto linku. Termín na prihlasovania je otvorený do 10. januára 2022," uzavrela Marcela Herichová, predsedníčka združenia MAS Horný Liptov.

Značka je primárne určená výrobcom tradičných alebo regionálne vyrobených potravín a predmetov, remeselníkom a pestovateľom plodín. Značku pokrstili bylinkami z Liptova. Oblastná organizácia cestovného ruchu REGION LIPTOV financuje Produkt Liptova v roku 2021aj z dotácie Ministerstva dopravy a výstavby SR vo výške 7 000 eur.

Redakcia

Vianočné zamyslenie

Dostala som príležitosť napísať toto vianočné zamyslenie.

A tak so zapaľovaním prvej adventnej sviece počúvam vianočné hudobné pokusy mojej 9-ročnej dcéry - klavírneho samouka (gendrový puristi odpustia, ale ženský tvar od tohto slova, ktorý sa mi tlačí na jazyk - samoučka - nepovažujem za vhodné použiť). Pri tom sledujem manželove nadšené svetelné experimenty s novým svetelným pultom, ktorý sme dostali do nášho divadla* a ja sa (nielen vianočne) zamýšľam...

Hľa, človek...
....každou minútou hnevu strácaš 60 sekúnd šťastia.
...tvoje bohatstvo netvorí to čo máš, ale to z čoho máš radosť.
...kým žiješ uč sa - nečakaj, že múdrosť ti prinesie staroba.
...nikdy nie si dosť starý na to, aby si si vytýčil ďalší cieľ a začal snívať nový sen.
...neber sa tak vážne - aj boh má zmysel pre humor.

„Mami, niečo tu smrdí.", vytrhne ma z listovania časopisu o biznise Nelka.

„Máme to tu zas! Ďalší Ján Hus! ", usmeje sa manžel a prepne svetlá do režimu stroboskop.

S hlavou nad tvarohovým koláčom „upáleným" do čokoládova mi do nozdier vráža aj vôňa vanilky.

Vianoce... sú už dnes. Rodinná idylka, ktorá atmosférou možno aj trochu pripomína nasladlú romantiku Biedermeiera. Len sedíme v inom storočí, v iných kostýmoch a v iných dejinných súvislostiach - našťastie!

Covid nás opäť posadil do rodinného kruhu. A ja cítim vďačnosť. Nebyť núdzového stavu znovu by sme mali každú minútu naplánovanú do poslednej sekundy a zabúdali by sme, že krása veci je v ich jednoduchosti.

A tak si pre nás všetkých doma, v Ružomberku, na Slovensku i vo svete prajem dar vnútorného pokoja. Lebo s ním sa drží za ruku zdravie, to prináša radosť, ktorá násobí lásku vo svojej bezpodmienečnosti a tieto esencie nám dávajú pocit šťastia.

Prajem pokojné a šťastné dni nielen blížiacich sa Vianoc, priatelia!

Marianna Stančoková

manažérka a režisérka,
RosArt divadelné štúdio

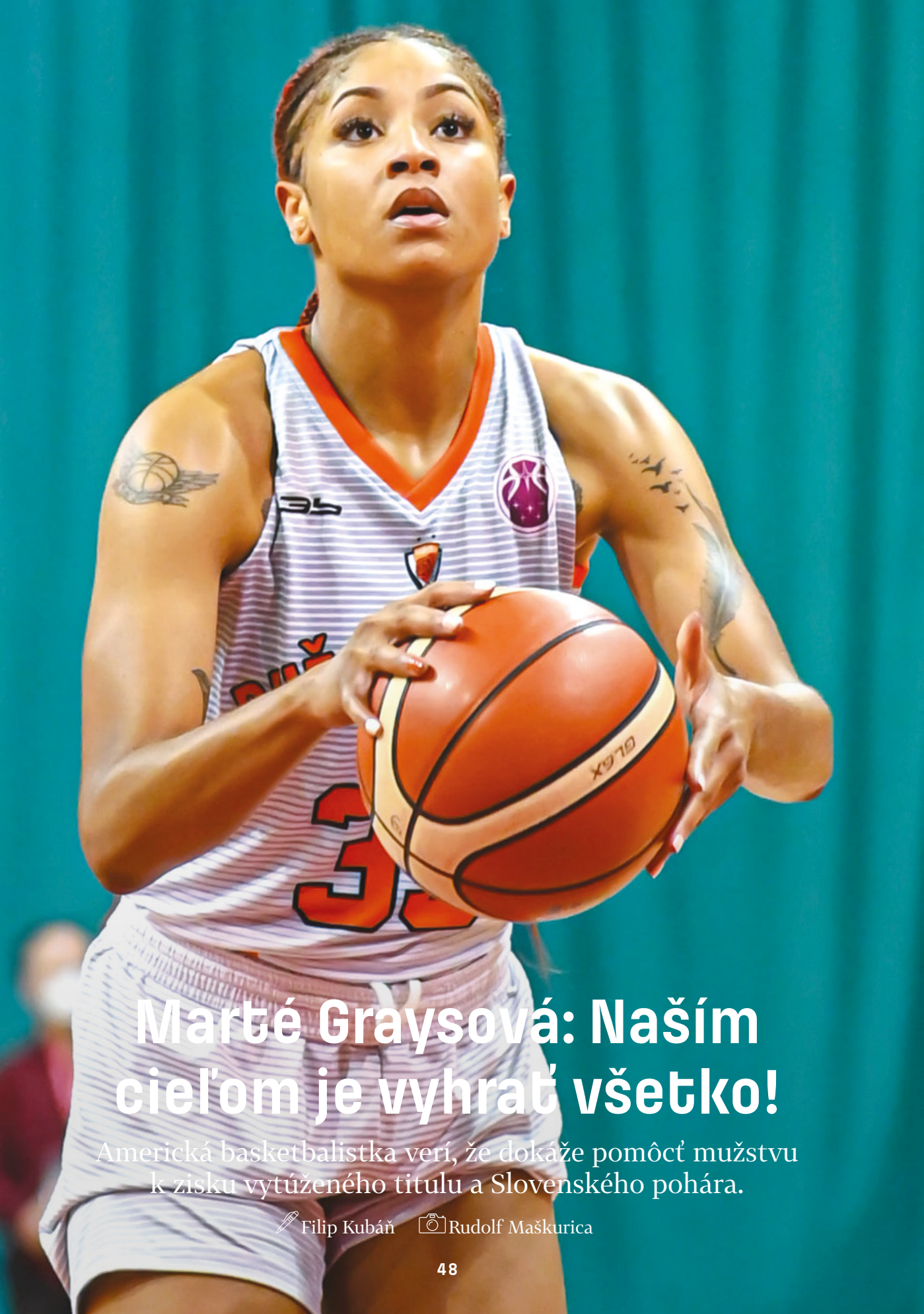

Marté Graysová: Naším cieľom je vyhrať všetko!

Americká basketbalistka verí, že dokáže pomôcť mužstvu k zisku vytúženého titulu a Slovenského pohára.

Filip Kubáň Rudolf Maškurica

Do kádra Mestkého basketbalového klubu (MBK) Ružomberok prišla len pred aktuálnou sezónou, no napriek tomu patrí od začiatku ku kľúčovým hráčkam tímu. 25-ročná Američanka Marté Graysová, ktorá basketbalovo vyrástla predovšetkým v DePaul University, sa v rozhovore pre RK Magazín podelila o svoje pocity, ktoré prežíva po príchode do klubu a mesta Ružomberok.

Ako by ste zhodnotili Vaše doterajšie pôsobenie v MBK Ružomberok?

S doterajším pôsobením v Ružomberku som spokojná, ale stále mám veľa priestoru na zlepšenie.

Ste spokojná so súčasnou hrou mužstva?

Momentálne hráme dobre, ale viem, že ako tím môžeme hrať ešte lepšie.

Ako by ste charakterizovali klub MBK Ružomberok? Získal si Vás niečím?

MBK Ružomberok by som charakterizovala ako húževnatého protivníka.

Ako sa zrodil Váš prestup do MBK Ružomberok? Kto a aké faktory v ňom zohrali najväčšiu úlohu?

Obrovskú úlohu pri mojom príchode do MBK Ružomberok zohral môj agent Lorynzo.

Ako Vás prijali dievčatá v kabíne? Nemáte problém s komunikáciou?

Verím, že ma dievčatá v kabíne prijali dobre. Samozrejme, je tu jazyková bariéra, ale komunikujeme bez problémov.

Zaregistrovali ste niekedy v minulosti tím Ružomberka, alebo ste prvýkrát o ňom počuli až v momente, keď ste doň prestúpili?

O Ružomberku som počula iba jedenkrát a to vtedy, keď som tu prišla.

V doterajšom priebehu ročníka patríte medzi kľúčové hráčky tímu. Pravidelne strieľate množstvo bodov v zápasoch. Patrí táto sezóna doposiaľ k Vašim najvydarenejším v doterajšej kariére?

Tento rok nie je môj najúspešnejší, trápim sa kvôli zraneniu. Ale ako som už povedala, mám na viac, aby som pomohla mužstvu.

V Európskom pohári FIBA (Eurocup) je Ružomberok zatiaľ príjemným prekvapením. Očakávali ste, pri pohľade na skupinu, že budete bojovať o postup?

Zvonku vyzeráme ako nevýrazný tím, ale vždy som vedela, čoho je toto mužstvo schopné. Žiadny zápas sa nedá ľahko vyhrať.

Aký je Váš cieľ v tejto sezóne? Túžite po získaní double, čiže titulu v extralige a v slovenskom pohári?

Áno, naším cieľom je vyhrať všetko! Ak budeme pokračovať na takej vysokej úrovni ako doteraz, môžeme tento cieľ dosiahnuť.

Basketbalovo ste vyrástli v USA. Keď porovnáte americký a slovenský basketbal, v čom sa líšia a naopak, v čom sú podobné?

Basketbal sa vo všeobecnosti vyvíja. V americkom a v slovenskom basketbale je veľa podobností, ale rozdiel je vo fyzickej stránke. Americký basketbal je podľa mňa fyzickejší.

Čo hovoríte na mesto Ružomberok? Máte nejakú obľúbenú časť mesta?

Ružomberok je malé útulné mestečko. Obľúbenú časť mesta sa mi ešte nepodarilo nájsť.

Ako a kde strávite najbližšie Vianoce?

Dúfam, že Vianoce strávim doma, v Spojených štátoch amerických. Obklopená rodinou a jedením počas celého dňa.

Dodržiavate nejaké tradície v USA počas Vianoc?

Áno, počas Vianoc dodržiava moja rodina tradície. Počas dňa a večer sa stretáva celá rodina, rozprávame sa a jedávame, darčeky otvárame až ráno.

Akí sú ľudia na Slovensku a akí v Amerike? Nestretli ste sa na Slovensku s niečím negatívnym?

Ťažko povedať. Nespomínam si, že by som sa na Slovensku stretla s niečím negatívnym.

Naučili ste sa už niektoré slovenské slová alebo komunikujete výhradne v angličtine?

Zatiaľ som sa naučila len pár slovenských slov, najmä pozdravy. Komunikujem predovšetkým po anglicky.

Ktorá kuchyňa je podľa Vás lepšia? Americká alebo slovenská? Máte nejaké obľúbené slovenské jedlo?

Americká kuchyňa je podľa mňa lepšia. Doteraz som jedla len jedno slovenské jedlo a to dezert. Bol ale výborný!

Advent v znamení pokoja a pomoci

Vážení čitatelia,
milí Ružomberčania,

v nedeľu 28. októbra sme zapálili doma prvú sviečku na adventnom venci. Prvá adventná nedeľa je začiatkom duchovnej prípravy na Vianoce. Neviem ako vám, ale mne to v tomto hektickom období, poznačenou pandémiou, prišlo veľmi skoro. Uvedomil som si, že je to čas, keď sa máme zamyslieť nad hodnotami, ktoré sú pre nás dôležité a podstatné.

Prvou adventnou nedeľou sa začalo pre kresťanov štvortýždňové obdobie duchovnej prípravy na slávenie sviatku Narodenia Pána. Slovo advent pochádza z latinského adventus, čo znamená príchod. Symbolom tohto obdobia je práve adventný veniec so štyrmi sviečkami.

Známa je tradícia adventného venca, ktorý vyrobil začiatkom 19. storočia nemecký evanjelický pastor Johann Henrich Wichern. Pre chudobné a opustené deti zriadil útulok, ktorý nazval Drsný dom. Na tomto mieste deti nielen žili, ale učili sa aj rôzne remeslá. Na základe otázok detí, koľko dní ešte zostáva do Vianoc, sa Wichern rozhodol vyrobiť drevený veniec s 24 sviečkami - 19 tenšími, ktoré predstavovali všedné dni, a štyrmi hrubšími sviecami, symbolizujúcimi štyri adventné nedele.

Pomôžme aj iným, ktorí to potrebujú

Jeho príbeh je inšpiratívny aj pre nás. V tomto období myslime aj na iných, ku ktorým osud nebol priaznivý. Ako ekonóm a manažér som pracoval v rôznych spoločnostiach po celom Slovensku. Boli aj časy, keď som riadil štyri stovky ľudí. Keď som sa vrátil domov do Ružomberka, založil som si vlastnú stavebnú firmu, s ktorou podnikám už vyšše desať rokov. Za všetkým čo som dosiahol je tvrdá práca. Zároveň dobre viem, že nie všetko v živote je len v našich vlastných rukách.

Vážim si, čo mi bolo dopriate a asi aj preto cítim potrebu sa o to deliť a pomáhať iným, ktorí nemali v živote toľko šťastia. Aj tento rok pred Vianocami plánujem cez Inštitút RK rozdeliť finančnú pomoc pre Ružomberčanov v núdzi. Potrebujem aj pomoc od vás – našich čitateľov. Napíšte nám, prosím, do redakcie, ak viete o niekom, kto sa ocitol v ťažkej životnej situácii a potrebuje pomoc. Vopred ďakujem za vaše tipy.

Prichádza obdobie, keď v očakávaní radosti a nádeje sa chceme stretávať sa so svojimi blízkymi. Myslime však aj na iných ľudí, ktorí potrebujú našu pomoc a lásku.

Prajem vám pokojné Vianoce a šťastný nový rok 2022.

Robo Kolár

vydavateľ RK Magazínu,
predseda Inštitútu RK,
organizátor Fullových dní

Pomôžte nám pomôcť!

Občianske združenie Inštitút RK a jeho predseda Robo Kolár sa v rámci projektu **Pomôžte nám pomôcť** rozhodli rozdeliť finančné prostriedky formou materiálnej pomoci medzi ľudí, ktorých súčasná doba poznačená pandémiou zasiahla najviac a ktorí si bez pomoci sami neporadia.

Na to, aby naša podpora smerovala naozaj tam, kde je to nutné, však potrebujeme Vašu pomoc. Pokiaľ viete o niekom v našom meste a okolí, kto by skutočne potreboval našu pomoc, dajte nám, prosím, vedieť. Za každý typ Vám vopred ďakujeme.

fb.com/institutrk

Robo Kolár
predseda Inštitútu RK

www.institutrk.sk

Inštitút RK s mediálnou podporou **RK Magazínu** vyhlasuje víťaza súťaže

FOTORUŽA

Hlavná cena: fotoaparát v hodnote

849€

Digitálny fotoaparát – bezzrkadlovka

Fujifilm X-T200 + objektív 15- 45 mm

VÍŤAZ FOTORUŽE: Stanislav Pivko - Martinček

fb.com/institutrk

Robo Kolár
predseda Inštitútu RK

www.institutrk.sk

AVESTAV

stavebná spoločnosť

www.avestav.sk

avestav@avestav.sk
+421 905 427 689
Madačova 1/A
Ružomberok